

Dokumentasjon av LOTTE-Barn for 2026

En simuleringsmodell for proveny- og fordelingseffekter av endringer i foreldrebetaling i barnehage

Bodil M. Larsen og Trine E. Vattø

TALL

SOM
FORTELLER

NOTATER /
DOCUMENTS

2026/20

I serien Notater publiseres dokumentasjon, metodebeskrivelser, modellbeskrivelser og standarder.

© Statistisk sentralbyrå

Publisert: 13. mai 2026

ISBN 978-82-587-2099-4 (elektronisk)

ISSN 2535-7271 (elektronisk)

Standardtegn i tabeller	Symbol
Ikke mulig å oppgi tall Tall finnes ikke på dette tidspunktet fordi kategorien ikke var i bruk da tallene ble samlet inn.	.
Tallgrunnlag mangler Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.	..
Vises ikke av konfidensialitetshensyn Tall publiseres ikke for å unngå å identifisere personer eller virksomheter.	:
Desimaltegn	,

Forord

Dette notatet dokumenterer simuleringsmodellen LOTTE-Barn for 2026, som beregner proveny- og fordelingseffekter av endringer i systemet for foreldrebetaling i barnehager.

Prosjektet er gjennomført på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet.

Statistisk sentralbyrå, 30.04.26

Linda Nøstbakken

Sammendrag

Formålet med dette notatet er å dokumentere arbeidet med å etablere en oppdatert simuleringsmodell for proveny- og fordelings effekter av endringer i systemet for foreldrebetaling i barnehage (LOTTE-Barn).

Modellen benytter hele populasjonen av småbarnsfamilier bosatt i Norge. I likhet med tidligere registerbaserte modellversjoner (Lian mfl. 2017, Larsen mfl. 2024 og Larsen og Vattø 2025) anvender LOTTE-Barn for 2026 registerdata fra Inntekts- og formuesstatistikken for husholdninger og er tett knyttet til skatteberegningsmodellen LOTTE-Skatt (Hansen mfl. 2008 og Jia mfl. 2024). LOTTE-Skatt beregner proveny- og fordelings effekter av endringer i regelverket for skatter og overføringer, mens LOTTE-Barn beregner tilsvarende effekter for endringer i regelverket for foreldrebetaling i barnehage. I likhet med LOTTE-Skatt beregner LOTTE-Barn kun direkte effekter, dvs. effekter av å endre regelverket gitt at personer ikke endrer adferden på grunn av regelendringen.

Barnehagedeltakelse er ikke observert i registerdata på husholdningsnivå, men må bestemmes ut fra annen informasjon i dataene. I en tidligere versjon av LOTTE-Barn, dokumentert i Lian mfl. (2017), ble informasjon om bruken av foreldrefradrag benyttet til å tilordne barnehageplass. Med dagens høye nivå på barnehagedekning samt økende antall gratis plasser, har vi i denne og i forrige modellversjoner (Larsen mfl. 2024 og Larsen og Vattø 2025) valgt å kun bruke barnets alder for de eldste barna og informasjon om mottak av kontantstøtte for barna i kontantstøttealder til å tilordne barnehageplass til det enkelte barn.

Vi beregner netto foreldrebetaling i barnehage for hver familie som brutto foreldrebetaling eksklusive kostpenger og fratrukket stønad til barnetilsyn og skattereduksjon knyttet til foreldrefradrag. Vi viser hvordan brutto og netto barnehageutgifter fordeler seg etter kjennetegn ved husholdningen, som antall barn, forsørgerstatus og inntektsnivå. Videre viser vi flere eksempler på hvordan modellen kan brukes til å gi informasjon om proveny- og fordelings effekter av ulike endringer i regelverket for foreldrebetaling.

Datagrunnlaget i denne versjonen av LOTTE-Barn bygger på registerdata for kalenderåret 2023, der husholdningenes inntekter er fremført til 2026. Som referanse benytter vi regelverket for foreldrebetaling i barnehage for barnehageåret 2026/2027, som er gjeldende fra 1. august 2026.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
1. Innledning	6
2. Datagrunnlag	7
2.1. Datagrunnlaget i LOTTE-Skatt og LOTTE-Barn (2023)	7
2.2. Bestemmelse av husholdningens barnehagebruk.....	7
2.3. Sammenligning med barnehagestatistikken.....	8
2.4. Fremføring av grunnlagsdata	9
2.5. Husholdningsinntekt	9
2.6. Deskriptiv statistikk.....	10
3. Regelverk	13
3.1. Foreldrebetaling i barnehage	13
3.2. Stønad til barnetilsyn.....	13
3.3. Foreldrefradrag	14
3.4. Netto foreldrebetaling.....	14
3.5. Kostpenger	14
4. Bruk av LOTTE-Barn: Proveny- og fordelingseffekter	15
4.1. Foreldrebetaling i referansesystemet for 2026	15
4.2. Analyser av endringer i regelverket.....	18
4.3. Endring i betalingsordningen: gratis barnehage for alle	19
4.4. Avvikle foreldrefradraget og redusere makspris	22
5. Oppdatering av datagrunnlag og referansesystem	25
6. Avslutning	26
Referanser	27
Vedlegg A: Beregningsrutine for plassering av barn i barnehage i LOTTE-Barn 2026	29
Vedlegg B: Simuleringsrutinen for LOTTE-Barn 2026	32
Vedlegg C: Regelvariable i LOTTE-Barn 2026	36

1. Innledning

Statistisk sentralbyrå har over flere år utviklet simuleringsmodeller for å beregne proveny- og fordelings effekter av endringer i systemet for foreldrebetaling i barnehage på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. I dette notatet dokumenteres den nye versjonen av LOTTE-Barn for 2026, som bygger på Larsen og Vattø (2025). Modellkonseptet tilsvarer det som er etablert i Statistisk sentralbyrå for å beregne effekter av endringer i skatt, LOTTE-Skatt (Hansen mfl. 2008 og Jia mfl. 2024). På samme måte som LOTTE-Skatt beskriver proveny- og fordelings effekter av endringer i skattesystemet for personer, beskriver LOTTE-Barn hvordan endringer i priser og moderasjonsordninger for barnehage påvirker totalprovenyet og økonomien til barnefamiliene.

Datagrunnlaget i modellen er basert på registerdata fra Inntekts- og formuesstatistikken for husholdninger (Statistisk sentralbyrå, 2025d). To fordeler ved å benytte registerdata er at det er enklere å oppdatere grunnlagsdataene og at modellen knyttes tett opp mot skatteberegningssmodellen LOTTE-Skatt. Dessuten dekker datagrunnlaget hele befolkningen, slik at vi unngår frafalls- og vektproblematikk. En hovedutfordring ved å bruke slike registerdata er at barnehagebruk ikke inngår i datagrunnlaget og derfor må anslås ut fra annen informasjon i dataene. I en tidligere versjon av LOTTE-Barn, dokumentert i Lian mfl. (2017), ble informasjon om bruken av foreldrefradrag benyttet til å tilordne barnehageplass. Ifølge barnehagestatistikken (Statistisk sentralbyrå, 2026) har andel barn mellom 1 og 5 år med plass i barnehage (dekningsgraden) økt de siste årene (fra 92,7 prosent i 2020 til 94,5 prosent i 2025). For de eldste barna (3-, 4- og 5-åringer) er dekningsgraden på hele 97,5 prosent. Med dagens høye nivå på barnehagedekning samt økende antall gratis plasser, har vi i denne og i forrige modellversjoner (Larsen mfl. 2024 og Larsen og Vattø 2025) valgt å kun bruke barnets alder for de eldste barna og informasjon om mottak av kontantstøtte for barna i kontantstøttealder til å tilordne barnehageplass til det enkelte barn.

En hovedkomponent i simuleringsmodellen, i tillegg til datagrunnlaget, er en detaljert beskrivelse av regelverket for foreldrebetaling, som i dette tilfellet er regelverket for barnehageåret 2026/2027, gjeldende fra august 2026. Dette er det såkalte referanseåret, som er vårt utgangspunkt for alternative politikksimuleringer. Vi tar utgangspunkt i de nasjonale ordningene for maksimalpris samt inntekts- og søskenmoderasjon og benytter dataene fra LOTTE-Skatt til å simulere barnehageutgifter for husholdningene i referansesystemet, samt for ulike regelverksendringer i LOTTE-Barn.

I LOTTE-Skatt forutsettes det at personer ikke endrer sin tilpasning som følge av endringer i personbeskatningen, og en tilsvarende forutsetning anvendes i LOTTE-Barn. Ved endringer i foreldrebetaling antas det, som en forenkling, at foreldrene hverken endrer sin arbeidstid eller bruk av barnehage. Slike adferdseffekter er studert i Thoresen og Vattø (2019), Vattø og Østbakken (2024), og Thoresen, Vattø og Zachrisson (2026) der det anvendes simuleringsmoduler for foreldrenes tilpasninger i arbeids- og barnehagemarkedet til et gitt regelverk for foreldrebetaling i barnehage.

Dette notatet dokumenterer LOTTE-Barn for 2026. Avsnitt 2 beskriver modellens datagrunnlag, metoden for å bestemme barnehagebruk og deskriptiv statistikk. I avsnitt 3 beskrives regelverk og satser knyttet til barnehageutgifter og hvordan regelverket er innarbeidet i simuleringsrutinen. I avsnitt 4 vises ulike anvendelser av modellen, både hvordan foreldrebetaling fordeler seg over ulike husholdninger i referansesystemet og resultater for alternative regelverk for foreldrebetaling. Avsnitt 5 beskriver hvordan grunnlagsdataene i modellen kan oppdateres og avsnitt 6 oppsummerer. Beregningsrutinen for plassering av barn i barnehage er gjengitt i vedlegg A, mens hovedkomponentene i LOTTE-Barn, dvs. simuleringsrutinen og regelverk, er gjengitt i vedlegg B og C.

2. Datagrunnlag

Datagrunnlaget er en hovedkomponent i simuleringsmodellen LOTTE-Barn. I dette avsnittet skal vi se nærmere på datagrunnlaget og hvordan det er tilrettelagt for å kunne simulere proveny- og fordelings effekter av foreldrebetaling i barnehage.

I denne versjonen av LOTTE-Barn benytter vi datagrunnlag for 2023 og fremfører inntektene til beregningsåret 2026.

2.1. Datagrunnlaget i LOTTE-Skatt og LOTTE-Barn (2023)

Modellen LOTTE-Skatt (Hansen mfl., 2008 og Jia mfl. 2024) er en veletablert modell for beregning av proveny- og fordelings effekter av endringer i personskattesystemet. Datagrunnlaget til LOTTE-Skatt er utgangspunktet for datagrunnlaget i LOTTE-Barn. Datagrunnlaget til LOTTE-Skatt består av inntektsopplysninger og ulike andre opplysninger fra administrative registre og statistiske datakilder for hele den bosatte befolkningen per 31. desember i inntektsåret. Disse kildene inkluderer blant annet opplysninger fra skattemeldingene (lønn, næringsinntekt, kapitalinntekter mv.), skatteoppgjørregisteret (arbeidsledighetstrygd, skattefrie overføringer), samt registerdata fra NAV (barnetrygd, kontantstøtte mv.), KOSTRA (sosialhjelp) og Lånecassen.

Populasjonen i LOTTE-Barn er mindre enn populasjonen i LOTTE-Skatt, fordi den kun består av alle husholdninger med minst ett barn i barnehagealder (0-6 år). For hvert enkelt barn finner vi relasjoner til hovedforsørger og eventuell sideforsørger. Dersom foreldrene er gift og bor i husholdninger med én familie, er det enkelt å bestemme sideforsørger. I andre husholdnings- og familiekonstellasjoner er det derimot mer komplisert, slik at hovedforsørger feilaktig kan bli klassifisert som enslig forsørger. Andre typer støy vi står overfor er tilfeller av at barn ikke har familienummer som kan knyttes opp mot voksne, og disse barna blir derfor ekskludert i datagrunnlaget for 2023; til sammen utgjør dette 6 751 barn i 2023-grunnlaget (1,7 prosent av barna).

2.2. Bestemmelse av husholdningens barnehagebruk

I Norge finnes det per i dag ikke registerdata som gir informasjon om barnehagebruk for det enkelte barn. Siden barnehagebruk er ukjent, må vi bestemme dette ut ifra annen informasjon i dataene. I flere tidligere registerbaserte versjoner av LOTTE-Barn har vi benyttet foreldrefradraget til forsørgerne til å tilordne barnehageplass. Gitt den høye dekningsgraden (andel barn med barnehageplass) blant de eldste barna i barnehagen og det økende antallet gratis plasser, som betyr at foreldre har tilgang på barnehageplass uten å betale og dermed ikke kan dra nytte av foreldrefradrag, har vi, i likhet med de to foregående versjonen av modellen (Larsen mfl. 2024 og 2025), ikke benyttet foreldrefradraget til tilordning av barnehageplass. Vi har i stedet valgt å anta full dekningsgrad for 3-6 åringer (se Statistisk sentralbyrå 2026 for dekningsgrader i barnehage). For de yngre barna (ett- og toåringer) benytter vi informasjon om mottatt kontantstøtte i familien som en indikasjon på hvorvidt barnet benytter barnehage. Regelverket er slik at foreldre med barn mellom ett og to år som ikke er i barnehage, har rett til kontantstøtte i 2023 (Arbeids- og velferdsdirektoratet, 2024b). Siden referansedato for LOTTE-Barn er 31.12.2023, innebærer dette at barn i alder fra og med 13 til og med 23 måneder kan ha mottatt kontantstøtte for mellom 1 og 10 måneder i 2023. Koden til imputeringsmetoden er gjengitt i vedlegg A.

I det følgende beskrives hovedkomponentene for tildeling av barnehageplass. Vi tilordner barnehageplass over året (ingen plass, halv plass eller full plass) utelukkende basert på barnets alder per 31. desember 2023 og eventuell mottatt kontantstøtte for barnet:

- 0-åringer tilordnes ingen barnehageplass.

- 1-åring tilordnes halv plass eller ingen plass avhengig av mottatt kontantstøtte i husholdningen.
- 2-åring tilordnes full plass, eller halv plass/ingen plass avhengig av mottatt kontantstøtte i husholdningen.
- 3-, 4- og 5-åring tilordnes full plass.
- 6-åring tilordnes halv plass, da vi forutsetter at alle starter på skolen i høsthalvåret.

Tabell 2.1 viser antall barn per alderskohort i 2023 og hvordan modellen allokere barnehageplass til barn i ulike aldre. Vi ser at det i datamaterialet er 386 545 barn i aldersgruppen 0-6 år i 2023. Dette er 6 751 færre enn i befolkningsstatistikken (Statistisk sentralbyrå, 2025c). Avviket skyldes at vi ikke har klart å koble alle barna til en forsørger, som diskutert i avsnitt 2.1. Tabell 2.1 viser at 56 prosent av barna i alderen 0-6 år i LOTTE-Barn tildeles hel barnehageplass, 29 prosent tildeles halv plass og 15 prosent av barna tildeles ingen barnehageplass over året.

Tabell 2.1 Fordeling av barnehageplasser over året etter alderskohorter i LOTTE-Barn. Modellprediksjoner for grunnlagsåret 2023

Alder, år ¹	Hel plass		Halv plass		Ingen plass		Totalt
	Antall	Andel (%)	Antall	Andel (%)	Antall	Andel (%)	
0	0	0	0	0	51 368	100	51 368
1	0	0	45 505	88	6 497	12	52 002
2	48 621	85	7 424	13	1 046	2	57 091
3	54 570	100	0	0	0	0	54 570
4	56 172	100	0	0	0	0	56 172
5	56 873	100	0	0	0	0	56 873
6	0	0	58 469	100	0	0	58 469
Totalt	216 236	56	111 398	29	58 911	15	386 545

¹ Barnets alder per 31.12.2023. Barna med alder 12 mnd er forutsatt å ha halv barnehageplass.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023.

2.3. Sammenligning med barnehagestatistikken

Barnehagestatistikken (Statistisk sentralbyrå, 2025a) baserer seg på informasjon om antall plasser per 15. desember hvert år, og inneholder derfor ikke informasjon om hvor mange plasser som benyttes over kalenderåret 2023 (grunnlagsåret for modellen). For å kunne sammenligne datagrunnlaget til LOTTE-Barn med statistikken regner vi om tallene fra barnehagestatistikken til antall heltidsekivalente barnehageplasser gjennom året. Vi har brukt informasjon om antall plasser både i desember 2022 og desember 2023 for hver alderskohort, og forutsetter at barn som har plass i barnehage i desember 2022 fortsetter i barnehage gjennom hele det påfølgende året. Barna som starter i barnehage i løpet av kalenderåret antas å benytte barnehage halve året. Vi regner statistikken om til heltidsekivalente plasser ved å la oppholdstid 1-24 timer per uke tilsvare en halvtidsplass, mens opphold over 24 timer regnes som en fulltidsplass.

I tabell 2.2 sammenlignes barnehagebruken i LOTTE-Barn med tall fra barnehagestatistikken (omregnet). Statistikken viser at det er om lag 2 500 barn som starter i barnehagen allerede før de fyller ett år, mens vi i modellen forutsetter at disse barna ikke har barnehageplass. Videre viser statistikken at det er om lag 340 barn som har utsatt skolestart, og som derfor fortsetter i barnehagen hele året de fyller 6 år. Dette tar vi heller ikke hensyn til i den omregnede statistikken og antar isteden at alle disse bruker barnehagen i et halvt år.

Tabell 2.2 viser at modellen overestimerer antall fulltidsekivalente barnehageplasser med 2 prosent, etter at vi har korrigert for tidlig barnehagestart og utsatt skolestart. Det gjenværende avviket kan skyldes at imputeringsmetoden, som ble beskrevet i avsnitt 2.2, innebærer at noen husholdninger tilordnes feil bruk av barnehage. Vi vet at vi overestimerer for tre alderskohorter (3-5-åring), fordi vi tilordner full barnehageplass til alle, mens den faktiske dekningsgraden er rundt 98

prosent for disse aldersgruppene. For 1- og 2-åringene kan avviket også skyldes støy i dataene for kontantstøtte. For eksempel har en rett til å søke om kontantstøtte inntil 3 måneder etter støtteperioden, som gjør at utbetalingsperioden kan være forsinket.

Ved å se på barnehagebruk etter ettårige alderskohorter, ser vi at for samtlige aldersgrupper er barnehagebruken noe overestimert i modellgrunnlaget sammenlignet med barnehagestatistikken. Overestimeringen er størst for 2- og 3-åringene, der avviket utgjør 3 prosent. Når det gjelder 1-åringene har vi tildelt alle barn med alder 12 mnd halv plass. Disse barna er spesielt vanskelige å plassere i barnehage, da de ikke er i kontantstøttealder.¹

Alt i alt ligger beregninger basert på denne versjonen av LOTTE-Barn nær barnehagestatistikken sine tall for bruk av barnehage, både totalt og for de ulike alderskohortene. Metoden for tildeling av barnehageplasser som vi benytter treffer bedre på antall barnehageplasser enn det som fulgte av tidligere modellversjoner som baserte seg på foreldrefradrag, se Lian mfl. (2017).

Tabell 2.2 Antall barn i barnehage (fulltidsekvivalenter), modellberegning og sammenligning med tall fra barnehagestatistikken

Alder, år ¹	Statistikk per des. 2022	Statistikk per des. 2023	Omregnet statistikk 2023	LOTTE-Barn kalenderår 2023	Avvik
0 år		2 497		0	
1 år	2 385	43 297	22 841	22 753	0 %
2 år	46 442	55 119	50 780	52 333	3 %
3 år	51 846	53 647	52 746	54 570	3 %
4 år	54 629	55 536	55 082	56 172	2 %
5 år	55 525	56 330	55 928	56 873	2 %
6 år	57 339	342	28 840	29 235	1 %
Totalt	268 166	266 767	266 218	271 935	2 %

¹ Barnets alder per 31.12.2023.

Kilder: Barnehagestatistikken (SSB, 2025a) og egne beregninger. Beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023. Statistisk sentralbyrå.

2.4. Fremføring av grunnlagsdata

Siden vi ønsker å utføre beregninger for senere år (2026) enn året for modellens datagrunnlag (2023), må vi fremskrive datagrunnlaget til det aktuelle beregningsåret.

I LOTTE-Barn antar vi at en husholdning i grunnlagsåret (2023) representerer en tilsvarende husholdning i beregningsåret (2026). Det betyr at det ikke er tatt hensyn til eventuelle demografiske endringer fra grunnlagsåret til beregningsåret. Dermed er andelen og antallet med barnehageplass antatt å være de samme i grunnlagsåret og i beregningsåret, og reflekterer metoden for tilordning av plass som beskrevet i avsnitt 2.2.²

Inntekter og andre kroneverdier fremføres til 2026-kr basert på samme metode som i LOTTE-Skatt, ved at vi benytter de siste offisielle fremføringene i LOTTE-Skatt.

2.5. Husholdningsinntekt

Modellen skal blant annet kunne anvendes til å gi beskrivelser av fordelingseffekter av alternative regelverk der disponibel husholdningsinntekt brukes som indikator på velferd eller konsummuligheter for en husholdning. Desiltabellene som anvendes til å gi beskrivelser av fordelingseffekter fra simuleringer av LOTTE-Barn, er konstruert ved at inntektene er summert over

¹ Det må også poengteres at metoden for omregnet statistikk er grov og representerer ikke nødvendigvis en fasit for antall fulltidsekvivalente plasser over året for 1-åringene.

² Standard bruk av LOTTE-Skatt baserer seg på metoder for antallsfremføringer som ikke er hensiktsmessige for bruk i LOTTE-Barn. I LOTTE-Barn benytter vi i stedet hele populasjonen av familier med barn 0-6 år uten antallsjusteringer fra 2023 til 2026.

husholdningens medlemmer. Alle personer i samme husholdning tilordnes samme husholdningsinntekt, som betyr at «person» er analyseenheten i desiltabellene.

Vi benytter også ekvivalensjustert inntekt, hvor disponibel inntekt er summert over husholdningens medlemmer og justert med en ekvivalensskala. Hensikten med å ekvivalensjustere er å kunne sammenligne husholdninger av ulik størrelse når det er stordriftsfordeler i en husholdning. Barn vektet ned, sammenlignet med voksne, under antakelsen om at nødvendige kostnader er lavere. Vi har valgt å bruke EU-skalaen til å ekvivalensjustere, dvs. at den første voksne regnes som én forbruksenhet, ytterligere voksne regnes som 0,5 forbruksenheter, mens hvert barn teller som 0,3 forbruksenheter. Ekvivalent beløp beregnes som summen over husholdningens inntekter dividert på antall forbruksenheter. Alle personer i samme husholdning tilordnes samme ekvivalensjusterte husholdningsinntekt.

2.6. Deskriptiv statistikk

I dette avsnittet viser vi deskriptiv statistikk for sosioøkonomiske variabler i datagrunnlaget for modellen. Som tidligere beskrevet inngår hele populasjonen av husholdninger i Norge med minst ett barn i aldersgruppen 0-6 år i LOTTE-Barn (se tabell 2.1 for en oversikt over totalt antall barn samt barn i ulike aldre). I tabellene 2.3-2.5 gir vi oversikter over ulike kjennetegn ved husholdningene med små barn. Tallene er basert på 2023-grunnlagsdata der inntektene er fremført til 2026.

Tabell 2.3 viser hvor mange husholdninger som kategoriseres som par og enslige forsørgere fordelt etter antall barn 0-6 år i husholdningen. Vi finner at det er om lag 44 000 husholdninger med enslige forsørgere og om lag 239 000 parhusholdninger. Blant de enslige forsørgerne er det en stor overvekt av husholdninger med kun ett barn i aldersgruppen 0-6 år, og det er noe færre barn i husholdningen totalt (0-17 år) enn i parhusholdninger. Gjennomsnittlig disponibel inntekt i parhusholdningene er betydelig høyere enn i husholdningene med enslig forsørger. Vi finner relativt små forskjeller i gjennomsnittlig inntekt mellom husholdninger som har ett, to og tre eller flere barn i alderen 0-6 år, men enslige forsørgere med 2 eller flere barn i barnehagealder har relativt lav inntekt sammenlignet med de øvrige gruppene i tabell 2.3. Gjennomsnittlig andel bruk av barnehage blant barn 0-6 år i husholdningen er relativt likt fordelt mellom par og enslige forsørgere, mens den er noe høyere for husholdninger med to barn i alderen 0-6 år for begge husholdningstypene.

Tabell 2.4 viser gjennomsnittlig antall barn 0-6 år, andel enslige forsørgere og gjennomsnittlig andel bruk av barnehage per barn fordelt etter inntektsdesiler av disponibel inntekt. Vi finner at andelen enslige forsørgere er mye høyere i de laveste inntektsdesilene enn i de midtre og høyeste inntektsdesilene. I første og andre desil er andelen henholdsvis 0,60 og 0,35, mens blant de med middels inntekt i femte desil er andelen bare 0,06. Videre finner vi at antall barn 0-6 år i husholdningene er noe lavere i de lavere enn i de høyere inntektsdesilene, mens andel barn med tilordnet barnehageplass er relativt jevnt fordelt.

Tabell 2.5 viser de samme kjennetegnene som tabell 2.4, men er nå fordelt etter desiler av ekvivalent disponibel inntekt (se definisjon i avsnitt 2.5). Når vi sammenligner tabell 2.4 og 2.5, ser vi at antall småbarn øker med husholdningsinntekt og reduseres med ekvivalent inntekt. Andelen enslige forsørgere er også relativt ulik i de to inndelingene, spesielt for desilgruppe 1 (60 prosent i tabell 2.4 og 36 prosent i tabell 2.5). Bruk av barnehage er relativt upåvirket av ekvivalensjustering.

I tabell 2.6 ser vi nærmere på betydningen av geografisk sentralitet. Sentralitetsindeksen er en kode med en verdi for hver kommune, som gir et mål for kommunens sentralitet. Kommuner i sone 1 (S01) har høyest sentralitet mens sone 6 (S06) har lavest sentralitet (se Høydahl, 2020 for detaljer om inndeling i sentralitetssoner). Antall voksne og antall småbarn er svært like i husholdningene i de ulike sonene, mens antall barn under 18 år og andel enslige forsørgere er noe høyere jo lavere sentralitet.

Tabell 2.3 Antall hushold/voksne/barn, barnehagebruk og disponibel inntekt etter familietype (forsørgerstatus og antall småbarn)

Forsørgerstatus	Antall barn (0-6 år)	Antall hushold	Antall voksne	Antall barn (0-17 år)	Andel, bruk av barnehage ²	Disponibel inntekt ³
Par	1 barn	151 061	2,06	1,69	0,69	1 204 601
	2 barn	79 161	2,04	2,28	0,73	1 264 326
	≥3 barn	8 426	2,07	3,37	0,67	1 260 469
	I alt	238 648	2,06	1,94	0,70	1 226 385
Enslig forsørger ¹	1 barn	37 686	1,52	1,61	0,67	832 672
	2 barn	5 958	1,48	2,40	0,73	785 238
	≥3 barn	574	1,41	3,53	0,69	760 008
	I alt	44 218	1,51	1,74	0,68	825 338

¹ I husholdninger der barnet kun bor sammen med hovedforsørger og ikke sideforsørger blir hovedforsørger klassifisert som enslig forsørger. Den enslige forsørgeren kan likevel bo i en husholdning med flere voksne (for eksempel egne foreldre).

² Gjennomsnittlig andel for bruk av barnehage blant barn 0-6 år i husholdningen for referansen 2026 (basert på grunnlagsåret 2023).

Heltidsplass hele året for samtlige barn i husholdningen gir andel 1. Alle 0-åringene har andel 0, mens alle 6 åringene har maksimalt andel 0,5.

³ Samlet disponibel inntekt i husholdningen i referansen for 2026.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023, referanseår 2026.

Tabell 2.4 Antall barn og familietyper i inntektsdesiler etter samlet disponibel inntekt i husholdningen

Desilgruppe	Disponibel inntekt ¹	Antall barn 0-6 år	Andel enslige forsørgere	Andel, bruk av barnehage ²
1	409 689	1,22	0,60	0,71
2	685 975	1,31	0,35	0,69
3	853 341	1,34	0,13	0,66
4	974 882	1,36	0,08	0,67
5	1 070 766	1,39	0,06	0,68
6	1 159 312	1,40	0,06	0,70
7	1 253 216	1,41	0,06	0,71
8	1 371 141	1,41	0,06	0,71
9	1 552 813	1,41	0,07	0,72
10	2 305 854	1,42	0,09	0,74

¹ Samlet disponibel inntekt i husholdningen i referansen for 2026.

² Gjennomsnittlig andel for bruk av barnehage blant barn 0-6 år i husholdningen for referansen 2026 (basert på grunnlagsåret 2023).

Heltidsplass hele året for samtlige barn i husholdningen gir andel 1. Alle 0-åringene har andel 0, mens alle 6 åringene har maksimalt andel 0,5.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023, referanseår 2026.

Tabell 2.5 Antall barn og familietyper i inntektsdesiler etter ekvivalent disponibel inntekt i husholdningen

Desilgruppe	Ekvivalent inntekt	Antall barn 0-6 år	Andel enslige forsørgere	Andel, bruk av barnehage ¹
1	227 520	1,40	0,36	0,71
2	356 126	1,38	0,33	0,70
3	421 515	1,40	0,21	0,70
4	472 195	1,40	0,15	0,70
5	515 925	1,40	0,11	0,70
6	558 302	1,38	0,09	0,70
7	604 228	1,35	0,09	0,70
8	660 751	1,33	0,08	0,69
9	745 626	1,31	0,07	0,69
10	1 090 987	1,31	0,07	0,71

¹ Gjennomsnittlig andel for bruk av barnehage blant barn 0-6 år i husholdningen for referansen 2025 (basert på grunnlagsåret 2023).

Heltidsplass hele året for samtlige barn i husholdningen gir andel 1. Alle 0-åringene har andel 0, mens alle 6 åringene har maksimalt andel 0,5.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023, referanseår 2026.

Tabell 2.6 Antall barn, familietyper, barnehagebruk og inntekt etter geografiske soner

Sentralitets- sone	Antall hushold	Antall voksne	Antall barn (0-17 år)	Antall barn (0-6 år)	Andel enslige forsørgere	Andel, bruk av barnehage ¹	Disponibel inntekt ²
S01 (høy)	59 389	1,98	1,80	1,34	0,14	0,69	1 320 094
S02	73 284	1,98	1,89	1,36	0,15	0,70	1 176 898
S03	71 249	1,96	1,92	1,37	0,16	0,70	1 101 437
S04	45 342	1,96	2,00	1,39	0,16	0,70	1 096 869
S05	23 430	1,97	2,03	1,39	0,17	0,70	1 083 926
S06 (lav)	10 172	1,97	2,03	1,38	0,19	0,70	1 073 068
I alt	282 866	1,97	1,91	1,37	0,16	0,70	1 163 692

¹ Gjennomsnittlig andel for bruk av barnehage blant barn 0-6 år i husholdningen for referansen 2026 (basert på grunnlagsåret 2023).

Heltidsplass hele året for samtlige barn i husholdningen gir andel 1. Alle 0-åringene har andel 0, mens alle 6 åringene har maksimalt andel 0,5.

² Samlet disponibel inntekt i husholdningen i referansen for 2026.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023, referanseår 2026.

3. Regelverk

Datagrunnlaget og regelverket utgjør hovedkomponenter i simuleringsmodellen LOTTE-Barn. I dette avsnittet beskriver vi regelverket for foreldrebetaling i barnehage, stønad til barnetilsyn, foreldrefradrag og kostpenger og vi redegjør for hvordan regelverket er representert i LOTTE-Barn. En nærmere gjennomgang av utviklingen i regelverket siden starten av 2000-tallet er gitt i Larsen mfl. (2024).

3.1. Foreldrebetaling i barnehage

Foreldrebetaling i barnehagene reguleres med en makspris, som ble justert ned fra 1. august 2025 til 1 200 kr per måned og 700 kr per måned i de minst sentrale kommunene (sentralitetssone 5 og 6). I kommunene i tiltakssonen i Nord-Troms og Finnmark er barnehageplass gratis. Søskenmoderasjonen skal være minst 30 prosent for det andre barnet og gratis for tredje og ytterligere barn dersom barna går i barnehage i samme kommune. Videre skal ingen betale mer enn 6 prosent av samlet inntekt for en barnehageplass. Gratis kjernetid for barn på 2 år og eldre innebærer gratis deltids plass (20 timer per uke) eller at prisen for en heltids plass (45 timer per uke) er tilsvarende redusert for husholdninger med inntekt under en gitt inntektsgrense. Både ordningen for reduksjon i foreldrebetalingen og gratis kjernetid beregnes med utgangspunkt i husholdningens samlede skattepliktige person- og kapitalinntekt.

I Statsbudsjettet for 2026 foreslo regjeringen å videreføre prisene, kontantstøtten og ordningene for søsken- og inntektsmoderasjon på samme nominelle nivå som 2025 og dette ble også resultatet i endelig vedtatt budsjett.

De nasjonale ordningene har langt på vei gjort at det eksisterer et enhetlig system for foreldrebetaling i barnehager, basert på kjennetegn som vi har informasjon om i grunnlagsdataene. I LOTTE-Barn antar vi (i referansesystemet) at prisene settes med basis i de nasjonale retningslinjene for makspris og søsken- og inntektsmoderasjon.³ De nasjonale inntektsmoderasjonsordningene baserer seg på kalenderårsinntekt fra fjorårets skattemelding for hvert barnehageår (august-juli), men dersom husholdningen har dokumentasjon på at inntektssituasjonen har endret seg negativt siden fjoråret, kan nåværende inntekt legges til grunn. For enkelhets skyld tar vi i modellen utgangspunkt i inntekt for samme kalenderår som barnet har barnehageplass. For barn med rett til gratis kjernetid (20 timer per uke) forutsetter vi en 20/45-dels reduksjon av barnehageutgiftene for en heltids plass (45 timer per uke), etter at det er tatt hensyn til søsken- og inntektsmoderasjon. I modellen antar vi at alle har heltids plass, men vi skiller mellom barn som antas å bruke barnehagen hele og halve kalenderåret, med tilsvarende andel av den årlige foreldrebetalingen.

3.2. Stønad til barnetilsyn

Enslige forsørgere under utdanning eller i arbeid med arbeidsinntekt (personinntekt) under seks ganger folketrygdens grunnbeløp (6 G) har rett til å motta stønad til barnetilsyn (Arbeids- og velferdsdirektoratet, 2025a). 64 prosent av de dokumenterte utgiftene til barnetilsyn dekkes.⁴

³ Den enkelte kommune kan tilby foreldrene en lavere pris enn i de nasjonale retningslinjene. Dette tar vi ikke hensyn til i LOTTE-Barn. Den enkelte kommune må dekke et eventuelt mellomlegg mellom kommunalpris og makspris over kommunebudsjettet.

⁴ De dokumenterte utgiftene til barnepass kan ikke overstige 57 480 kr for ett barn, 74 976 kr for to barn og 84 972 kr for tre eller flere barn (regelverk per 1.1.2025). Disse grensene er uansett ikke bindende når vi her kun ser på foreldrebetaling i barnehage (og ikke SFO, dagmamma og andre ordninger).

Stønadsnivået beregnes i modellen basert på simulert foreldrebetaling i barnehage. Det antas at forsørgeren har rett til stønad til barnetilsyn dersom forsørgeren faktisk mottok dette i data-grunnlaget.

3.3. Foreldrefradrag

Foreldre har krav på fradrag i alminnelig inntekt for dokumenterte utgifter til pass og stell av hjemmeboende barn som er 11 år eller yngre (Skatteetaten, 2025). Skattefordelen av fradraget utgjør dermed inntil 22 prosent av dokumenterte utgifter til barnepass. Barnehager og skolefritidsordninger er pliktige til å innrapportere oppgave over foresattes utgifter. Disse kostnadene blir forhåndsutfylt som foreldrefradrag i skattemeldingen både for kommunale og private barnehager. Eventuelle kostpenger og barnetilsynsutgifter dekket gjennom stønad til barnetilsyn inngår ikke i foreldrefradraget. Fradraget har lenge vært på maksimalt 25 000 kr per år for ett barn, og 15 000 kr for hvert ytterligere barn. For 2026 er foreldrefradraget redusert til 15 000 kroner for første barn og 10 000 kroner for barn utover det, i lys av reduserte priser i barnehage og SFO. Foreldrene kan fordele fradraget mellom seg.

Skattefordelen av foreldrefradraget beregnes i LOTTE-Barn basert på simulert foreldrebetaling i barnehage (etter stønad til barnetilsyn).

3.4. Netto foreldrebetaling

Vi beregner i LOTTE-Barn netto foreldrebetaling i barnehage som foreldrebetaling i barnehage eksklusive kostpenger, stønad til barnetilsyn og skattereduksjonen som følge av foreldrefradraget. Netto foreldrebetaling gir dermed et bilde av de reelle barnetilsynskostnadene (utenom kostpenger) til småbarnsforeldrene.

3.5. Kostpenger

Barnehagene kan kreve betaling for kost (matpenger) utover den regulerte foreldrebetalingen i barnehage. Kostpenger og andre tilleggsutgifter er ikke regulert av myndighetene, og er ikke knyttet til husholdningens inntekt. Det er generelt stor variasjon i kostprisen, både mellom barnehager, mellom barnehager med ulik eierform (kommunale, private) og mellom fylker. Siden vi i LOTTE-Barn mangler informasjon om hvilken barnehage det enkelte barn benytter, forutsetter vi for enkelhets skyld at kostprisen er lik for alle.

Statistisk sentralbyrå gjennomfører årlige undersøkelser av foreldrebetalingen for fulltidsopphold i alle kommunale og private barnehager (totalt om lag 5 100 barnehager). Sandstå (2025) rapporterer at gjennomsnittlig kostpris og andre tilleggsutgifter for alle barnehager per januar 2025 var 409 kr per mnd per barn. I LOTTE-Barn legger vi derfor til grunn at kostprisen er 409 kr per mnd for alle i 2026.

4. Bruk av LOTTE-Barn: Proveny- og fordelingseffekter

I dette avsnittet skal vi se nærmere på hvilken informasjon modellen kan gi, ved å vise effekter av ulike politiske tiltak. Vi tar utgangspunkt i regelverket for foreldrebetaling i referansesystemet gjeldende fra 1. august 2025 og viser effekter av ulike endringer i dette regelverket. Tabellene vi presenterer er standardtabeller for beskrivelse av resultater i LOTTE-Barn, dvs. tabeller for proveny- og fordelingseffekter. I fordelingstabellene deler vi husholdningene inn etter antall barn, forsørgerstatus og inntektsnivå (både disponibel inntekt og ekvivalensjustert disponibel inntekt).

I avsnitt 4.1 ser vi på hvordan foreldrebetaling i referansesystemet fordeler seg over ulike husholdninger og i avsnitt 4.2 rapporterer vi provenyeffekter for en rekke ulike endringer i regelverket. Avsnittene 4.3 og 4.4 gir mer utførlige resultater for fordelingseffekter av to regelverksendringer: gratis barnehage for alle, samt en provenynøytral avvikling av foreldrebetalingen.

4.1. Foreldrebetaling i referansesystemet for 2026

Forutsetninger for etableringen av referansesystemet (2026) er gjengitt i tabell 4.1 (se også gjengivelse av regelparametere og regelverdier i vedlegg C). Merk at vi i referansesystemet benytter regelverket for barnehageåret 2026/2027, som er gjeldende fra 1. august 2026 (se beskrivelse i avsnitt 3).

Maksprisen er satt til 1 200 kr for de fire meste sentrale sonene og 700 kr for de to minst sentrale sonene, samt 0 kr for kommunene i tiltakssonen i Nord-Troms og Finnmark. Kostpenger er satt til 409 kr per måned for alle barn i barnehage.

Søskenmoderasjon beregnes ut fra foreldrebetalingen for første barn for hele året og er på 30 prosent for andre barn og 100 prosent for tredje og flere barn.

Summen av foreldrenes (hovedforsørger og sideforsørger til barnet i husholdningen/familien) personinntekter og positive kapitalinntekter benyttes som inntektsgrunnlag for inntektsmoderasjon og for gratis kjernetid i barnehage. Inntektsmoderasjon gjelder for alle aldersgrupper (0-6 år) og innebærer at ingen skal betale mer enn 6 prosent av inntektsgrunnlaget for fulltidsplass per år for første barn. Dette betyr at husholdninger med inntekt under 220 000 kr for de geografiske sonene 1-4 og under 128 333 kr for de geografiske sonene 5-6 får barnehageplass til redusert pris.

Inntektsgrensen for gratis kjernetid er satt til 669 050 kr og den gjelder for barn på 2 år og eldre. For husholdninger med rett til gratis kjernetid (20 timer per uke) beregnes utgiftene til en fulltidsplass (45 timer per uke) som 25/45-deler av ordinær pris etter eventuell inntektsmoderasjon.

Regelverdiene for stønad til barnetilsyn og foreldrebetaling er som tidligere beskrevet i avsnitt 3.2 og 3.3.

Tabell 4.1 Forutsetninger for referanse, 2026

Regelverk	Verdi
Makspris for heltidsplass etter kategorier for sentralitet, kr per måned:	
Sone 1 (høy sentralitet)	1 200
Sone 2	1 200
Sone 3	1 200
Sone 4	1 200
Sone 5	700
Sone 6 (lav sentralitet)	700
Makspris for heltidsplass i tiltakssonen i Nord-Troms og Finnmark, kr per måned	0
Kostpenger, kr per måned	409
Søskenmoderasjon, 2. barn	30 %
Søskenmoderasjon, 3. og etterfølgende barn	100 %
Inntektmoderasjon, maks barnehageutgifter som andel av inntekt	6 %
Gratis kjernetid, inntektsgrense, kr per år	669 050
Gratis kjernetid, nedre aldersgrense, år	2
Grunnbeløp i folketrygden (G) ¹	130 160
Stønad til barnetilsyn, inntektsgrense	6 G
Stønad til barnetilsyn, dekningsgrad	64 %
Stønad til barnetilsyn, maks beløp for 1 barn, kr per år	57 480
Stønad til barnetilsyn, maks beløp for 2 barn, kr per år	74 976
Stønad til barnetilsyn, maks beløp for 3 og flere barn, kr per år	84 972
Foreldrebetaling, maks beløp for 1. barn, kr per år	15 000
Foreldrebetaling, maks beløp for 2. og etterfølgende barn, kr per år	10 000
Skattereduksjon i prosent av foreldrebetaling	22 %

¹ Beløp per 1. mai 2025.

Tabell 4.2 viser simuleringsresultater for proveny fra foreldrebetaling (eksklusive kostpenger), skattefordel av foreldrebetaling, stønad til barnetilsyn og netto foreldrebetaling (foreldrebetaling eksklusive kostpenger fratrukket skattefordel av foreldrebetaling og stønad til barnetilsyn). Foreldrebetalingen i barnehage er beregnet til totalt om lag 2,9 milliarder kr i 2026, og netto foreldrebetaling (fratrukket stønad til barnetilsyn og skattefordel) er beregnet til om lag 2,2 milliarder kr. Kostpenger er beregnet til drøyt 1,2 milliarder kr i 2026.

De to nederste linjene i tabell 4.2 viser gjennomsnittlig foreldrebetaling for en heltidsplass, hvor halvtidsplasser er omregnet til ekvivalent heltidsplass over året. Vi ser at gjennomsnittsprisen for en ekvivalent heltidsplass er beregnet til 957 kr per mnd, og at gjennomsnittsprisen målt netto (etter skattefordel av foreldrebetaling og stønad til barnetilsyn) er 741 kr per mnd.

Tabell 4.2 Foreldrebetaling i referansesystemet for 2026. Proveny, mill. kr og gjennomsnittspris, kr/mnd

Begrep	Referanse
Foreldrebetaling, mill. kr	2 864
Skattefordel av foreldrebetaling i inntekt, mill. kr	625
Stønad til barnetilsyn (kun barnehage), mill. kr	20
Netto foreldrebetaling ¹ , mill. kr	2 218
Kostpenger, mill. kr	1 223
Foreldrebetaling pr ekvivalent heltidsplass, kr pr mnd	957
Netto barnehageutgifter pr ekvivalent heltidsplass, kr pr mnd	741

¹ Netto foreldrebetaling er beregnet som foreldrebetaling (ekskl. kostpenger) fratrukket skattefordel av foreldrebetaling i inntekt og stønad til barnetilsyn.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023, referanseår 2026.

Tabell 4.3 viser hvordan foreldrebetaling (eksklusive kostpenger), reduksjon i skatt som følge av foreldrebetaling, stønad til barnetilsyn samt netto foreldrebetaling fordeler seg på ulike husholdningstyper. Vi har kategorisert etter forsørgerstatus og antall barn i husholdningen.

Foreldrebetalingen i gjennomsnitt er lavere for enslige forsørgere og høyere for husholdninger med flere småbarn. Stønad til barnetilsyn for enslige forsørgere bidrar til redusert foreldrebetaling for denne gruppen.

Tabell 4.3 Foreldrebetaling fordelt etter forsørgerstatus og antall barn, kr/år

Forsørgerstatus	Antall barn (0-6 år)	Foreldrebetaling (ekskl. kost)	Foreldrefradrag, red. skatt	Stønad til barnetilsyn	Netto foreldrebetaling ²
Par	1 barn	8 309	1 827	5	6 477
	2 barn	15 293	3 363	5	11 924
	≥3 barn	15 794	3 475	1	12 318
	I alt	10 890	2 395	5	8 490
Enslig forsørger ¹	1 barn	5 450	1 112	397	3 941
	2 barn	9 273	1 887	697	6 690
	≥3 barn	7 108	1 490	335	5 283
	I alt	5 986	1 221	437	4 329
I alt	1 barn	7 738	1 684	83	5 971
	2 barn	14 871	3 260	53	11 558
	≥3 barn	15 240	3 348	22	11 869
	I alt	10 123	2 211	72	7 840

¹ I husholdninger der barnet kun bor sammen med hovedforsørger og ikke sideforsørger blir hovedforsørger klassifisert som enslig forsørger.

Den enslige forsørgeren kan likevel bo i en husholdning med flere voksne (for eksempel egne foreldre).

² Netto foreldrebetaling er beregnet som foreldrebetaling (ekskl. kostpenger) fratrukket skattefordel av foreldrefradrag og stønad til barnetilsyn.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023, referanseår 2026.

Tabell 4.4 viser hvordan foreldrebetaling i barnehage fordeler seg på ulike desilgrupper når personer er rangert etter disponibel husholdningsinntekt. Vi ser at netto foreldrebetaling i barnehage øker med inntekten, som kan ha sammenheng med at gjennomsnittlig antall barn i førskolealder (0-6 år) øker med inntekten. Videre har det sammenheng med lavere brutto foreldrebetaling (som avhenger av sentralitet, inntektsmoderasjon og gratis kjernetid) og høyere stønad til barnetilsyn for husholdninger i de laveste inntektsdesilene. Tabell 4.4 viser at netto foreldrebetaling er betydelig lavere for desilgruppe 1, og til dels for desilgruppe 2, enn for de øvrige desilgrupper.

Tabell 4.5 viser resultater for inndeling i desiler etter ekvivalensjustert inntekt (se definisjon i avsnitt 2.5). Tabellen viser at netto foreldrebetaling øker med ekvivalent inntekt, men mye svakere enn for disponibel inntekt. Dette kan skyldes at ekvivalent inntekt reduseres med hensyn til antall småbarn (se tabell 2.5), mens det er motsatt for disponibel inntekt (se tabell 4.4).

Tabell 4.6 viser antall husholdninger med barn i alderen 0-6 år og netto foreldrebetaling etter geografisk sone for sentralitet. Vi ser at foreldrebetalingen er om lag 8 500 kr i de fire mest sentrale sonene og betydelig lavere i de to minst sentrale områdene (om lag 5 000 kr). Dette gjenspeiler maksprisene på barnehage i kommunene i de ulike sentralitetssonene (1 200 kr versus 700 kr) og at barnehage er gratis i kommunene i tiltakssonen i Nord-Troms og Finnmark.

Tabell 4.4 Foreldrebetaling etter disponibel inntekt, kr/år

Desilgruppe	Disponibel inntekt	Netto foreldrebetaling ¹	Foreldrefradrag, red. skatt	Stønad til barnetilsyn	Antall barn 0-6 år
1	409 689	3 680	1 038	226	1,22
2	685 975	6 406	1 807	395	1,31
3	853 341	7 536	2 126	39	1,34
4	974 882	7 936	2 238	13	1,36
5	1 070 766	8 300	2 341	8	1,39
6	1 159 312	8 569	2 417	8	1,40
7	1 253 216	8 758	2 470	7	1,41
8	1 371 141	8 871	2 502	6	1,41
9	1 552 813	9 041	2 550	9	1,41
10	2 305 854	9 301	2 623	11	1,42

¹ Netto foreldrebetaling er beregnet som foreldrebetaling (ekskl. kostpenger) fratrukket skattefordel av foreldrefradrag og stønad til barnetilsyn.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023, referanseår 2026.

Tabell 4.5 Foreldrebetaling etter ekvivalent disponibel inntekt, kr/år (alle beløp er i ekvivalente størrelser)

Desil-gruppe	Ekvivalent inntekt	Foreldrebetaling (ekskl. kost)	Foreldrefradrag, red. skatt	Stønad til barnetilsyn	Netto foreldrebetaling ¹
1	227 520	2 842	619	29	2 194
2	356 126	4 391	938	129	3 324
3	421 515	4 945	1 059	133	3 753
4	472 195	5 192	1 120	101	3 971
5	515 925	5 275	1 149	50	4 075
6	558 302	5 284	1 160	11	4 113
7	604 228	5 242	1 152	5	4 084
8	660 751	5 221	1 148	5	4 069
9	745 626	5 239	1 152	3	4 084
10	1 090 987	5 422	1 192	3	4 227

¹ Netto foreldrebetaling er beregnet som foreldrebetaling (ekskl. kostpenger) fratrukket skattefordel av foreldrefradrag og stønad til barnetilsyn.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023, referanseår 2026.

Tabell 4.6 Antall husholdninger og netto foreldrebetaling i geografiske soner, kr/år

Sentralitetssone	Antall hushold	Netto foreldrebetaling ¹
S01 (høy)	59 389	8 188
S02	73 284	8 439
S03	71 249	8 343
S04	45 342	8 103
S05	23 430	4 643
S06 (lav)	10 172	4 154
I alt	282 866	7 840

¹ Netto foreldrebetaling er beregnet som foreldrebetaling (ekskl. kostpenger) fratrukket skattefordel av foreldrefradrag og stønad til barnetilsyn.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023, referanseår 2026.

4.2. Analyser av endringer i regelverket

Vi har benyttet LOTTE-Barn til å simulere effektene av endringer i makspris, fjerne søsken- og inntektsmoderasjon og gratis kjernetid, samt utvidelser av gratis kjernetid og gratis barnehage i de ulike geografiske sonene. I dette avsnittet går vi gjennom hovedresultatene fra disse simuleringene. Mer utførlige resultater for to av simuleringene, gratis barnehage for alle, samt avvikling av foreldrefradraget i kombinasjon med redusert makspris, er gitt i avsnittene 4.3 og 4.4.

Tabell 4.7 viser en oversikt over provenyeffekter av alle endringene separat sammenlignet med referansen (regelverket per 1. august 2025). Vi finner blant annet at en økning i maksprisen med 100 kr gir en total økning i brutto foreldrebetaling på 252 mill. kr, som tilsvarer en økning i netto proveny på 195 mill. kr etter å ha tatt hensyn til stønad til barnetilsyn og skattefordelen av foreldrefradraget. Effekten av å øke maksprisen med 100 kr kun i sentralitetssone 5 og 6 (de minst sentrale kommunene) tilsvarer til sammenligning en netto økning på 21 mill. kr.

Tabell 4.7 viser videre at provenyeffekten gjennom netto foreldrebetaling av å avvikle søskenmoderasjon og inntektsmoderasjon er henholdsvis 198 mill. kr og 34 mill. kr.

Når det gjelder ordningen for gratis kjernetid for 2-5-åringene, viser vi simuleringseffekter for fire ulike endringer i tabell 4.7. Provenyeffekten av å avvikle ordningen med gratis kjernetid er på 125 mill. kr i netto foreldrebetaling. En utvidelse av ordningen med gratis kjernetid til også å gjelde ettåringer (og uendret inntektsgrense), gir en reduksjon i proveny på 20 mill. kr. Videre viser simuleringresultatene at en utvidelse av ordningen til å gjelde alle årskull uavhengig av inntekt gir et redusert proveny på drøyt 1 mrd. kr i netto foreldrebetaling. Simuleringresultatene for en økning i inntektsgrensen for gratis kjernetid med 50 000 kr viser at netto foreldrebetaling reduseres med 17 mill. kr.

Tabell 4.7 viser også provenyeffektene av å innføre gratis barnehage for alle og for ulike geografiske områder (sentralitetssoner). Resultatene viser at netto provenyeffekt er beregnet til 2,218 mrd. kr ved gratis barnehage for alle og 1,1 mrd. kr ved gratis i de to mest sentrale sonene (1 og 2), 1 mrd. kr i sone 3 og 4 og 151 mill. kr i sone 5 og 6.

I de to neste avsnittene beskriver vi mer detaljerte resultater for to av alternativene i tabell 4.6: gratis barnehage for alle (avsnitt 4.3) og et alternativ der foreldrefradraget avvikles og maksprisen reduseres tilsvarende for å oppnå provenynøytralitet (avsnitt 4.4).

Tabell 4.7 Oversikt over provenyeffekter av ulike endringer i regelverket og sammenligning med referansesystem (2026-regler). Totalt proveny, mill. kr

Alternativ	Foreldrebetaling (ekskl. kost)	Differanse til ref.	Foreldrefradrag, red. skatt	Differanse til ref.	Stønad barnetilsyn	Differanse til ref.	Netto foreldrebetaling ¹	Differanse til ref.
Referanse (2026)	2 864	-	625	-	20	-	2 218	-
Kostpenger	1 223							
Makspris økes med 100 kr for alle (inkl. tiltakssonen)	3 116	252	681	55	22	2	2 413	195
Makspris økes med 100 kr i sone 5 og 6	2 891	28	632	6	21	0	2 239	21
Avvikle søskenmoderasjon	3 108	244	671	45	21	1	2 416	198
Avvikle inntektsmoderasjon	2 907	43	635	9	21	0	2 251	33
Avvikle gratis kjernetid	3 032	168	661	35	28	8	2 343	125
Utvide gratis kjernetid til 1-åringer (uendret inntektsgrense)	2 837	-26	620	-5	20	-1	2 198	-20
Gratis kjernetid for alle uavhengig av alder og inntekt	1 535	-1 328	335	-291	15	-5	1 185	-1 032
Gratis barnehage for alle (bortsett fra kost) ²	0	-2 864	0	-625	0	-20	0	-2 218
Gratis barnehage i sone 1 og 2 (bortsett fra kost)	1 438	-1 425	314	-312	12	-9	1 113	-1 105
Gratis barnehage i sone 3 og 4 (bortsett fra kost)	1 620	-1 243	354	-271	10	-10	1 256	-962
Gratis barnehage i sone 5 og 6 (bortsett fra kost)	2 669	-195	583	-43	19	-1	2 067	-151
Inntektsgrense for gratis kjernetid økes med 50 000 kr	2 840	-23	621	-5	19	-2	2 201	-17
Inntektsmoderasjon forsterkes til maks 5 % av inntekt	2 860	-4	625	-1	20	0	2 215	-3
Avvikle foreldrefradrag og redusere makspris (provenynøytralt) ²	2 239	-625	0	-625	16	-4	2 223	5

¹ Netto foreldrebetaling er beregnet som foreldrebetaling (ekskl. kostpenger) fratrukket skattefordel av foreldrefradrag og stønad til barnetilsyn.

² I avsnitt 4.3 og 4.4 vises mer detaljerte resultater for disse to simuleringene.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023, referanseår 2026.

4.3. Endring i betalingsordningen: gratis barnehage for alle

Vi beskriver her mer detaljerte simuleringsresultater av at maksprisen for barnehage reduseres til null, i stedet for 1 200 kr i sone 1-4 og 700 kr i sone 5 og 6 som i referansen. Kostpenger er uendret fra referansen.

Tabell 4.8 viser at en innføring av gratis barnehage for alle fører til at samlede brutto utgifter til foreldrebetaling i barnehage reduseres med 2,864 mrd. kr. Reduksjonen i foreldrefradrag og stønad til barnetilsyn som følge av dette (til sammen 645 mill. kr), gir en netto reduksjon i foreldrebetalingen på 2,218 mrd. kr. Foreldrebetalingen målt per ekvivalent heltidsplass (halv plass omregnet til hel plass) reduseres med brutto 957 kr/mnd og med 741 kr/mnd når vi korrigerer for foreldrefradrag og stønad.

Tabell 4.9 viser netto foreldrebetaling ved innføring av gratis barnehage for husholdningsgrupper inndelt etter antall barn i alderen 0-17 år. Den største gruppen er husholdninger med 2 barn og disse får om lag 9 500 kr lavere barnehageutgifter per år. Husholdninger med ett barn i alderen 0-17 år får en reduksjon på om lag 5 200 kr per år.

Tabell 4.8 Foreldrebetaling ved å innføre gratis barnehage for alle. Proveny, mill. kr og gjennomsnittspris, kr/mnd

Begrep	Alternativ	Referanse	Differanse
Foreldrebetaling, mill. kr	0	2 864	-2 864
Skattefordel av foreldrefradrag i inntekt, mill. kr	0	625	-625
Stønad til barnetilsyn (kun barnehage), mill. kr	0	20	-20
Netto foreldrebetaling, mill. kr	0	2 218	-2 218
Kostpenger, mill. kr	1 223	1 223	0
Foreldrebetaling pr ekvivalent heltidsplass, kr pr mnd	0	957	-957
Netto barnehageutgifter pr ekvivalent heltidsplass, kr pr mnd	0	741	-741

¹ Netto foreldrebetaling er beregnet som foreldrebetaling (ekskl. kostpenger) fratrukket skattefordel av foreldrefradrag i inntekt og stønad til barnetilsyn. «Alternativ» beskriver netto foreldrebetaling i alternativet der maksprisene for barnehage settes lik null for alle soner. «Referanse» beskriver netto foreldrebetaling i referansen for 2026, der maksprisen er 1 200 kr eller 700 kr avhengig av sone.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023, referanseår 2026.

Tabell 4.9 Netto foreldrebetaling etter antall barn 0-17 år ved å innføre gratis barnehage for alle, kr/år

	Antall hushold	Alternativ	Referanse	Differanse
1 barn	98 961	0	5 155	-5 155
2 barn	125 638	0	9 505	-9 505
3+ barn	58 267	0	8 808	-8 808
I alt	282 866	0	7 840	-7 840

¹ Netto foreldrebetaling er beregnet som foreldrebetaling (ekskl. kostpenger) fratrukket skattefordel av foreldrefradrag og stønad til barnetilsyn. «Alternativ» beskriver netto foreldrebetaling i alternativet der maksprisene for barnehage settes lik null for alle soner. «Referanse» beskriver netto foreldrebetaling i referansen for 2026, der maksprisen er 1 200 kr eller 700 kr avhengig av sone.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023, referanseår 2026.

Differansen i foreldrebetaling mellom referansen og alternativet med gratis barnehage for ulike husholdningstyper er vist i tabell 4.10. Vi finner at parhusholdninger med mange barn har størst reduksjon i netto foreldrebetaling av gratis barnehage og at denne fordelten øker med antall barn i barnehagealder i husholdningen.

Tabell 4.10 Endret makspris: gratis barnehage for alle (bortsett fra kost). Effekt på netto foreldrebetaling for ulike husholdningstyper gruppert etter antall barn. Antall hushold og kr/år

Forsørgerstatus	Antall barn (0-6 år)	Antall hushold	Netto foreldrebetaling ¹		
			Alternativ	Referanse	Differanse
Par	1 barn	151 061	0	6 477	-6 477
	2 barn	79 161	0	11 924	-11 924
	≥3 barn	8 426	0	12 318	-12 318
	I alt	238 648	0	8 490	-8 490
Enslig forsørger ²	1 barn	37 686	0	3 941	-3 941
	2 barn	5 958	0	6 690	-6 690
	≥3 barn	574	0	5 283	-5 283
	I alt	44 218	0	4 329	-4 329
I alt	1 barn	188 747	0	5 971	-5 971
	2 barn	85 119	0	11 558	-11 558
	≥3 barn	9 000	0	11 869	-11 869
	I alt	282 866	0	7 840	-7 840

¹ Netto foreldrebetaling er beregnet som foreldrebetaling (ekskl. kostpenger) fratrukket skattefordel av foreldrefradrag og stønad til barnetilsyn. «Alternativ» beskriver netto foreldrebetaling i alternativet der maksprisene for barnehage settes lik null for alle soner. «Referanse» beskriver netto foreldrebetaling i referansen for 2026, der maksprisen er 1 200 kr eller 700 kr avhengig av sone.

² I husholdninger der barnet kun bor sammen med hovedforsørger og ikke sideforsørger blir hovedforsørger klassifisert som enslig forsørger. Den enslige forsørgeren kan likevel bo i en husholdning med flere voksne (for eksempel egne foreldre).

Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023, referanseår 2026.

Tabell 4.11 viser hvordan regelendringen slår ut for ulike deler av inntektsfordelingen. Som forventet er det husholdningene i de lavere inntektsdesilene som har minst økonomisk fordel av gratis barnehage. Effekten stiger med inntektsdesil, og husholdninger i laveste desil sparer om lag 3 700 kr mens husholdninger i desil 10 sparer om lag 9 300 kr. Dersom vi korrigerer for stordriftsfordeler i husholdningen (ekvivalent inntekt) ser vi at en husholdning i desil 1 sparer om lag 2 200 kr og husholdninger i desil 10 sparer om lag 4 200 kr (se tabell 4.12).

Tabell 4.13 viser effekter på netto foreldrebetaling i de ulike sentralitetssonene. Sonene 1-4 får størst reduksjon i foreldrebetalingen (om lag dobbelt så stor reduksjon som i sonene 5 og 6).

Tabell 4.14 viser effekter av gratis barnehage på antall barn (0-6 år) i lavinntektsfamilier. Lavinntektsgrensen som er benyttet er 327 067 kr per husholdning, som tilsvarer 60 prosent av median ekvivalent disponibel inntekt beregnet i en simulering av LOTTE-Skatt for alle husholdninger. Vi beregner hvordan gratis barnehage påvirker antall barn i lavinntektsfamilier når vi trekker fra netto barnehageutgift i husholdningens disponible inntekt. Tabellen viser at andel småbarn i lavinntektshusholdninger i referansen for 2026 er 11,9 prosent (i vårt utvalg av familier med barn 0-6 år) og ved gratis barnehage er andelen 11,5 prosent. Antall barn i lavinntektsfamilier reduseres med om lag 1 600 eller 3,4 prosent, og effekten av gratis barnehage varierer over sentralitetssonene.

Tabell 4.11 Effekt på netto foreldrebetaling av gratis barnehage for alle (bortsett fra kost). Husholdningene gruppert etter inntektsdesil. Kr/år

Desilgruppe	Disponibel inntekt (ref.)	Netto foreldrebetaling ¹		
		Alternativ	Referanse	Differanse
1	409 689	0	3 680	-3 680
2	685 975	0	6 406	-6 406
3	853 341	0	7 536	-7 536
4	974 882	0	7 936	-7 936
5	1 070 766	0	8 300	-8 300
6	1 159 312	0	8 569	-8 569
7	1 253 216	0	8 758	-8 758
8	1 371 141	0	8 871	-8 871
9	1 552 813	0	9 041	-9 041
10	2 305 854	0	9 301	-9 301

¹ Netto foreldrebetaling er beregnet som foreldrebetaling (ekskl. kostpenger) fratrukket skattefordel av foreldrefradrag og stønad til barnetilsyn. «Alternativ» beskriver netto foreldrebetaling i alternativet der maksprisene for barnehage settes lik null for alle soner. «Referanse» beskriver netto foreldrebetaling i referansen for 2026, der maksprisen er 1 200 kr eller 700 kr avhengig av sone.
Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023, referanseår 2026.

Tabell 4.12 Effekt på netto foreldrebetaling ved gratis barnehage for alle (bortsett fra kost). Husholdningene gruppert etter inntektsdesil. Kr/år (alle beløp i ekvivalente størrelser)

Desilgruppe	Disponibel inntekt (ref.)	Netto foreldrebetaling ¹		
		Alternativ	Referanse	Differanse
1	227 520	0	2 194	-2 194
2	356 126	0	3 324	-3 324
3	421 515	0	3 753	-3 753
4	472 195	0	3 971	-3 971
5	515 925	0	4 075	-4 075
6	558 302	0	4 113	-4 113
7	604 228	0	4 084	-4 084
8	660 751	0	4 069	-4 069
9	745 626	0	4 084	-4 084
10	1 090 987	0	4 227	-4 227

¹ Netto foreldrebetaling er beregnet som foreldrebetaling (ekskl. kostpenger) fratrukket skattefordel av foreldrefradrag og stønad til barnetilsyn. «Alternativ» beskriver netto foreldrebetaling i alternativet der maksprisene for barnehage settes lik null for alle soner. «Referanse» beskriver netto foreldrebetaling i referansen for 2026, der maksprisen er 1 200 kr eller 700 kr avhengig av sone.
Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023, referanseår 2026.

Tabell 4.13 Effekt på netto foreldrebetaling av gratis barnehage for alle (bortsett fra kost). Husholdningene gruppert etter geografisk sentralitetssone. Kr/år

Sentralitetssone	Antall hushold	Netto foreldrebetaling ¹		
		Alternativ	Referanse	Differanse
S01	59 389	0	8 188	-8 188
S02	73 284	0	8 439	-8 439
S03	71 249	0	8 343	-8 343
S04	45 342	0	8 103	-8 103
S05	23 430	0	4 643	-4 643
S06	10 172	0	4 154	-4 154
I alt	282 866	0	7 840	-7 840

¹ Netto foreldrebetaling er beregnet som foreldrebetaling (ekskl. kostpenger) fratrukket skattefordel av foreldrefradrag og stønad til barnetilsyn. «Alternativ» beskriver netto foreldrebetaling i alternativet der maksprisene for barnehage settes lik null for alle soner. «Referanse» beskriver netto foreldrebetaling i referansen for 2026, der maksprisen er 1 200 kr eller 700 kr avhengig av sone.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023, referanseår 2026.

Tabell 4.14 Effekt på antall og andel barn i lavinntektsfamilier av gratis barnehage for alle (bortsett fra kost). Husholdningene gruppert etter geografisk sentralitetssone. Antall barn og prosent¹

Sentralitetssone	Antall barn			Andel barn (prosent)		
	Referanse	Alternativ	Differanse	Referanse	Alternativ	Differanse
01	9 054	8 759	-295	11,3	11,0	-3,3
02	11 656	11 218	-438	11,7	11,2	-3,8
03	11 986	11 556	-430	12,3	11,9	-3,6
04	7 118	6 837	-281	11,3	10,9	-3,9
05	4 371	4 270	-101	13,5	13,1	-2,3
06	1 932	1 897	-35	13,7	13,5	-1,8
I alt	46 117	44 537	-1 580	11,9	11,5	-3,4

¹ Antall barn i lavinntekt er beregnet som antall barn i alderen 0-6 år som bor i husholdninger med ekvivalentjustert disponibel inntekt etter netto barnehageutgifter mindre enn 60% av medianen for hele populasjonen. Lavinntektsgrensen i beregningen tilsvarer en ekvivalentjustert husholdningsinntekt på 327 067 kr. Netto barnehageutgifter er beregnet som foreldrebetaling (ekskl. kostpenger) fratrukket skattefordel av foreldrefradrag og stønad til barnetilsyn.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023, referanseår 2026.

4.4. Avvikle foreldrefradraget og redusere makspris

Vi anvender LOTTE-Barn til å vise effekter av å avvikle foreldrefradraget samtidig som maksprisen i barnehage reduseres slik at man oppnår provenynøytralitet.⁵ Det er viktig å være oppmerksom på at det kun er foreldrefradraget knyttet til barnehage som fjernes, og ikke foreldrefradrag som skyldes andre utgifter til barnepass, slik som utgifter til SFO. For å oppnå provenynøytralitet ved en slik endring finner vi at maksprisen må reduseres med 251 kr per mnd, slik at makspris for fulltids plass i barnehage blir 449 kr per mnd i sentralitetssone 5 og 6 og 949 kr per mnd i de andre sonene. I tiltakssonen er fortsatt prisen null.

Tabellene 4.15-4.19 beskriver den kombinerte effekten av å avvikle foreldrefradraget og redusere maksprisen og hvordan endringene i netto foreldrebetaling fordeler seg over ulike husholdningstyper (tabell 4.16), over ulike inntektsdesiler (tabellene 4.17 og 4.18), samt over geografiske sentralitetssoner (tabell 4.19).

I tabell 4.16 ser vi at enslige forsørgere, i gjennomsnitt, kommer noe dårligere ut enn par ved denne kombinerte endringen. Tabell 4.17 viser at husholdningene i bunnen og toppen av inntektsfordelingen får noe høyere netto foreldrebetaling, mens husholdningene i midten av inntektsfordelingen kommer bedre ut med redusert netto foreldrebetaling, men effektene er små. Det samme bildet ser vi av tabell 4.18, som viser inndeling etter ekvivalent disponibel inntekt.

⁵ Provenynøytralitet betyr her at vi har tilpasset makspris for å treffe samme provenyendring for foreldrebetalingen som for skattefordelen av foreldrefradraget.

Tabell 4.19 viser at det er relativt stor forskjell i effektene av å avvikle foreldrefradraget og redusere makspris mellom henholdsvis sonene 1-4 og sonene 5 og 6. De to minst sentrale sonene får en kraftig reduksjon i netto foreldrebetaling, både absolutt sett og relativt til foreldrebetalingen i referansen. Foreldre i sonene 1-4 får økning i foreldrebetalingen når de ikke kan dra nytte av foreldrefradraget lenger.

Tabell 4.15 Avvikle foreldrefradraget mot å redusere makspris. Provenyeffekt, mill. kr og gjennomsnittspris, kr/mnd

Begrep	Alternativ	Referanse	Differanse
Foreldrebetaling, mill. kr	2 239	2 864	-625
Skattefordel av foreldrefradrag i inntekt, mill. kr	0	625	-625
Stønad til barnetilsyn (kun barnehage), mill. kr	16	20	-4
Netto foreldrebetaling, mill. kr	2 223	2 218	5
Kostpenger, mill. kr	1 223	1 223	0
Foreldrebetaling pr ekvivalent heltidsplass, kr pr mnd	748	957	-209
Netto barnehageutgifter pr ekvivalent heltidsplass, kr pr mnd	743	741	2

¹ Netto foreldrebetaling er beregnet som foreldrebetaling (ekskl. kostpenger) fratrukket skattefordel av foreldrefradrag i inntekt og stønad til barnetilsyn.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023, referanseår 2026.

Tabell 4.16 Avvikle foreldrefradraget og redusere makspris (provenynøytralt). Effekt på netto foreldrebetaling for ulike husholdningstyper gruppert etter antall barn. Antall hushold og kr/år

Forsørgerstatus	Antall barn (0-6 år)	Antall hushold	Netto foreldrebetaling ¹		
			Alternativ	Referanse	Differanse
Par	1 barn	151 061	6 492	6 477	15
	2 barn	79 161	11 941	11 924	16
	≥3 barn	8 426	12 294	12 318	-24
	I alt	238 648	8 504	8 490	14
Enslig forsørger ²	1 barn	37 686	3 971	3 941	30
	2 barn	5 958	6 751	6 690	61
	≥3 barn	574	5 426	5 283	144
	I alt	44 218	4 364	4 329	36
I alt	1 barn	188 747	5 989	5 971	18
	2 barn	85 119	11 577	11 558	19
	≥3 barn	9 000	11 856	11 869	-13
	I alt	282 866	7 857	7 840	17

¹ Netto foreldrebetaling er beregnet som foreldrebetaling (ekskl. kostpenger) fratrukket skattefordel av foreldrefradrag og stønad til barnetilsyn. «Alternativ» beskriver netto foreldrebetaling i alternativet der foreldrefradraget er avviklet og maksprisen er redusert for å oppnå provenynøytralitet i forhold til referansen. «Referanse» beskriver netto foreldrebetaling i referansen for 2026.

² I husholdninger der barnet kun bor sammen med hovedforsørger og ikke sideforsørger blir hovedforsørger klassifisert som enslig forsørger. Den enslige forsørgeren kan likevel bo i en husholdning med flere voksne (for eksempel egne foreldre).

Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023, referanseår 2026.

Tabell 4.17 Effekt på netto foreldrebetaling ved å avvikle foreldrefradraget mot å redusere makspris. Husholdningene gruppert etter inntektsdesil. Kr/år

Desilgruppe	Disponibel inntekt (ref.)	Netto foreldrebetaling ¹		
		Alternativ	Referanse	Differanse
1	409 689	3 746	3 680	66
2	685 975	6 429	6 406	23
3	853 341	7 535	7 536	-1
4	974 882	7 923	7 936	-13
5	1 070 766	8 289	8 300	-11
6	1 159 312	8 565	8 569	-4
7	1 253 216	8 764	8 758	6
8	1 371 141	8 889	8 871	17
9	1 552 813	9 073	9 041	33
10	2 305 854	9 359	9 301	58

¹ Netto foreldrebetaling er beregnet som foreldrebetaling (ekskl. kostpenger) fratrukket skattefordel av foreldrefradrag og stønad til barnetilsyn. «Alternativ» beskriver netto foreldrebetaling i alternativet der foreldrefradraget er avviklet og maksprisen er redusert for å oppnå provenynøytralitet i forhold til referansen. «Referanse» beskriver netto foreldrebetaling i referansen for 2026.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023, referanseår 2026.

Tabell 4.18 Effekt på netto foreldrebetaling ved å avvikle foreldrefradraget mot å redusere makspris. Husholdninger gruppert etter inntektsdesil. Kr/år (alle beløp i ekvivalente størrelser)

Desilgruppe	Disponibel inntekt (ref.)	Netto foreldrebetaling ¹		
		Alternativ	Referanse	Differanse
1	227 520	2 233	2 194	39
2	356 126	3 331	3 324	7
3	421 515	3 747	3 753	-6
4	472 195	3 962	3 971	-9
5	515 925	4 070	4 075	-5
6	558 302	4 113	4 113	0
7	604 228	4 090	4 084	6
8	660 751	4 082	4 069	14
9	745 626	4 104	4 084	20
10	1 090 987	4 260	4 227	33

¹ Netto foreldrebetaling er beregnet som foreldrebetaling (ekskl. kostpenger) fratrukket skattefordel av foreldrefradrag og stønad til barnetilsyn. «Alternativ» beskriver netto foreldrebetaling i alternativet der foreldrefradraget er avviklet og maksprisen er redusert for å oppnå provenynøytralitet i forhold til referansen. «Referanse» beskriver netto foreldrebetaling i referansen for 2026.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023, referanseår 2026.

Tabell 4.19 Effekt på netto foreldrebetaling ved å avvikle foreldrefradraget mot å redusere makspris. Husholdningene gruppert etter geografisk sentralitetssone. Kr/år

Sentralitetssone	Antall hushold	Netto foreldrebetaling ¹		
		Alternativ	Referanse	Differanse
S01	59 389	8 314	8 188	125
S02	73 284	8 567	8 439	128
S03	71 249	8 470	8 343	128
S04	45 342	8 227	8 103	124
S05	23 430	3 824	4 643	-818
S06	10 172	3 422	4 154	-733
I alt	282 866	7 857	7 840	17

¹ Netto foreldrebetaling er beregnet som foreldrebetaling (ekskl. kostpenger) fratrukket skattefordel av foreldrefradrag og stønad til barnetilsyn. «Alternativ» beskriver netto foreldrebetaling i alternativet der foreldrefradraget er avviklet og maksprisen er redusert for å oppnå provenynøytralitet i forhold til referansen. «Referanse» beskriver netto foreldrebetaling i referansen for 2026.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, beregninger med LOTTE-Barn, grunnlagsår 2023, referanseår 2026.

5. Oppdatering av datagrunnlag og referansesystem

LOTTE-Barn kan oppdateres årlig ved å bruke nye tilgjengelige registerdata kombinert med oppdatert versjon av LOTTE-Skatt (som foreligger i august hvert år). Denne oppdaterte modellen benytter siste tilgjengelige data, som er for kalenderåret to år tilbake i tid (inneværende år minus to). I oppdateringer må det også etableres et nytt referansesystem, siden regler for blant annet makspris, søsken- og inntektsmoderasjon kan være endret. Videre må fremføringene av inntektsdata fra grunnlagsår til beregningsår utføres. Fremføringene følger samme oppsett som i LOTTE-Skatt, bortsett fra at antall ikke justeres i fremføringen. Tidsperspektivet i dette innebærer at LOTTE-Barn kan oppdateres med siste tilgjengelige data fra LOTTE-Skatt for husholdninger hver vår (med tre års etterslep).

Nåværende versjon av LOTTE-Barn benytter 2023 som grunnlagsår og beregningsåret er for 2026. Fra og med grunnlagsåret 2023 har det skjedd store omlegginger av rammeverket rundt LOTTE-Skatt. Vi har blant annet gått bort fra å kode i SAS og vi benytter ikke lenger et utvalg på 10 prosent, men hele registeret av bosatte. LOTTE-Skatt kodes nå i R og vi benytter Git og GitHub for å håndtere filversjoner og simuleringer. Det samme rammeverket benyttes i denne versjonen av LOTTE-Barn, ved at modellen er omprogrammert fra SAS til R.

Neste oppdatering av LOTTE-Barn planlegges våren 2027, med 2024 som grunnlagsår og 2027 som beregningsår. Regelverket som innarbeides i referansen vil da være gjeldende regelverk per 1. august 2027, dersom dette er vedtatt innen mars 2027.

6. Avslutning

I dette notatet har vi presentert og dokumentert en oppdatert versjon av simuleringsmodellen LOTTE-Barn. Modellen beregner proveny- og fordelingseffekter av ulike endringer i systemet for foreldrebetaling i barnehage.

Hovedkomponentene i modellen er et datagrunnlag med fulltelling av husholdninger med barn i barnehagealder, der inntektene fremføres til beregningsåret, samt en detaljert beskrivelse av regelverket for foreldrebetaling i barnehage i beregningsåret (referansen). Denne versjonen benytter grunnlagsdata for 2023 der inntektene er fremført til 2026. Modellen kan oppdateres årlig med nye grunnlagsdata, og neste oppdatering kan gjennomføres våren 2027.

En utfordring ved et modellkonsept som LOTTE-Barn er at barnehagebruk på person- eller husholdningsnivå ikke inngår i datagrunnlaget og derfor må anslås ut fra annen informasjon. I denne versjonen av LOTTE-Barn tilordner vi barnehageplasser til husholdninger med barn i aldersgruppen 0-6 år utelukkende basert på barnets alder og eventuell kontantstøtte mottatt av husholdningen. Ved å sammenligne med barnehagestatistikk finner vi at vår metode overestimerer antall barn i barnehage med totalt rundt 2 prosent. Metoden gir mindre avvik enn tidligere modellversjoner (Lian mfl. 2017), som tilordnet barnehageplass basert på registrert foreldrefradrag i husholdningen.

I dette notatet har vi beskrevet deskriptiv statistikk for datagrunnlaget for å sammenfatte informasjon om husholdningstyper, husholdningsinntekt og andel for bruk av barnehage over året. Vi har videre beskrevet hvordan foreldrebetaling fordeler seg over ulike husholdninger i referansesystemet. Deretter har vi vist hvordan modellen kan anvendes til å beskrive effekter av ulike politiske tiltak. Med utgangspunkt i regelverket for foreldrebetaling gjeldende fra 1. august 2026 (referansen) viser vi provenyeffekter av en rekke endringer i dette regelverket. Vi har også illustrert fordelingseffekter av endringer i foreldrebetalingen med to eksempler: innføring av gratis barnehage for alle, samt en kombinert avvikling av foreldrefradraget og reduksjon i makspris.

Merk at LOTTE-Barn er adferdsfri og tar derfor ikke høyde for eventuelle endringer i arbeidstilbud og bruk av barnetilsynsordninger som følge av at foreldrebetalingen i barnehager endres. Parallelt med utviklingen av LOTTE-Barn pågår det arbeid med å utvikle simuleringsmoduler for å kunne beregne adferdseffekter av endringer i støtten til barnefamiliene. Blant annet er det utviklet modeller som kan anvendes til å anslå hvordan bruken av barnehage og arbeidstilbudet vil endres som følge av endringer i regelverket (Thoresen og Vattø 2019; Vattø og Østbakken 2024; Thoresen, Vattø og Zachrisson 2026). Predikerte adferdseffekter kan ved behov supplere beregninger i LOTTE-Barn.

Merk også at LOTTE-Barn per i dag kun beregner foreldrebetaling i barnehage, og ikke foreldrebetaling i skolefritidsordningen (SFO). Årsaken til dette er at registerdataene vi benytter ikke gir tilstrekkelig informasjon for å tilordne bruk av SFO. Dersom registerdata om barns deltakelse i barnehage og SFO og mottak av moderasjonsordninger blir tilgjengelige, kan dette gi nye muligheter for å utvide modellen til denne gruppen også. SFO-dekningen er fortsatt lavere enn i barnehage og regelverk for foreldrebetaling varierer i større grad mellom kommuner, noe som foreløpig gjør alternative simuleringer utfordrende. Med økende grad av nasjonal regulering av foreldrebetaling i SFO kan det, på sikt, være mulig å utvide modellen til å dekke denne gruppen også.

Referanser

- Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV) (2025a): Stønad til barnetilsyn, <https://www.nav.no/barnetilsyn-enslig#stotte>
- Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV) (2025b): Kontantstøtte, <https://www.nav.no/kontantstotte>
- Dagsvik, J.K., T. Kornstad, Z. Jia og T.O. Thoresen (2008): LOTTE-Arbeid – en mikrosimuleringsmodell for arbeidstilbudseffekter, Rapporter 2008/11, Statistisk sentralbyrå.
- Hansen, K., B. Lian, R. Nesbakken og T.O. Thoresen (2008): LOTTE-Skatt – en mikrosimuleringsmodell for beregning av direkte skatter for personer, Rapporter 2008/36, Statistisk sentralbyrå.
- Høydahl, E. (2020): Sentralitetsindeksen, Notater 2020/04, Statistisk sentralbyrå.
- Jia, Z., B.M. Larsen, B. Lian, R. Nesbakken, O.E. Nygård, T.O. Thoresen og T.E. Vattø (2024): "The LOTTE system of tax microsimulation models", *International Journal of Microsimulation* 17, 73-95.
- Larsen, B.M. B. Lian og T.E. Vattø (2024): "Dokumentasjon av LOTTE-Barn for 2024. En simuleringsmodell for proveny- og fordelingseffekter av foreldrebetaling i barnehage", Notater 2024/30, Statistisk sentralbyrå.
- Larsen, B.M. og T.E. Vattø (2025): "Dokumentasjon av LOTTE-Barn for 2025. En simuleringsmodell for proveny- og fordelingseffekter av endringer i foreldrebetaling i barnehage", Notater 2025/19, Statistisk sentralbyrå.
- Lian, B., L. Midttømme og T.O. Thoresen (2012): Simulering av effekter av endringer i foreldrebetaling i barnehager og skolefritidsordningen, Notater 2012/26, Statistisk sentralbyrå.
- Lian, B., T.E. Vattø og T.O. Thoresen (2017): Dokumentasjon av «LOTTE-Barn». En registerbasert simuleringsmodul for proveny- og fordelingseffekter av foreldrebetaling i barnehage, Notater 2017/15, Statistisk sentralbyrå.
- Prop. 43 L (2023–2024) - regjeringen.no
- Sandstø, B.L. (2025): Foreldrebetaling i barnehager, januar 2025, Rapporter 2025/9, Statistisk sentralbyrå.
- Skatteetaten (2025): Foreldrefradrag, <https://www.skatteetaten.no/person/skatt/hjelp-til-riktig-skatt/familie-og-helse/barn/foreldrefradrag/>
- Statistisk sentralbyrå (2026): Barnehagestatistikk, <https://www.ssb.no/utdanning/barnehager/statistikk/barnehager>
- Statistisk sentralbyrå (2025c): Befolkningsstatistikk, <https://www.ssb.no/statbank/table/07459/tableViewLayout1/>
- Statistisk sentralbyrå (2025d): Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/statistikk/inntekts-og-formuesstatistikk-for-husholdninger>
- Thoresen, T.O. og T.E. Vattø (2019): An Up-to-Date Joint Labor Supply and Child Care Choice Model, *European Economic Review* 112, 51-73.
- Thoresen, T.O., T.E. Vattø og H.D. Zachrisson (2026): Reducing child poverty through cash or care, Discussion Paper 1083, Statistisk sentralbyrå.

Utdanningsdirektoratet (Udir) (2025a): Foreldrebetaling for barnehageplass og moderasjonsordninger, <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/barnehage/foreldrebetaling/>

Utdanningsdirektoratet (Udir) (2025b): Om barnehagen. Tall for oppholdsareal, åpningstid, kostpenger, foreldrebetaling og tilsyn, <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-barnehage/om-barnehagen/>

Vattø, T.E., og K.M. Østbakken (2024): Do means-tested childcare subsidies discourage work?, *Journal of Population Economics* 37(1):17.

Vedlegg A: Beregningsrutine for plassering av barn i barnehage i LOTTE-Barn 2026

LOTTE-Barn var tidligere programmert i SAS. For 2026-modellen med 2023 som grunnlagsår har vi omprogrammert hele modellsystemet til R. Vi gjengir her R-koden for plassering av barn i barnehage for grunnlagsåret 2023. I tillegg til dette programmet er det en rekke R-programmer for tilrettelegging av data til LOTTE-Barn (tilordne forsørgere mv.).

```
# Lage datasett barn_plass som inneholder informasjon om hvert barn.
# Opplysninger om tilknytning hovedforsørger, lotte-id, alder (mnd) og opplysning om tildelt
# barnehageplass.
```

```
# --- Del opp barna etter alder (som SAS) ---
null_barn <- lager_barn %>% filter(alder_aar == 0)
ett_barn  <- lager_barn %>% filter(alder_aar == 1)
to_barn   <- lager_barn %>% filter(alder_aar == 2)
seks_barn <- lager_barn %>% filter(alder_aar == 6)
andre_barn <- lager_barn %>% filter(!alder_aar %in% c(0, 1, 2, 6))
```

```
# -----#
# Nullåringer (0 år) - per def ikke i barnehage
# -----#
```

```
null_barn <- null_barn %>%
  mutate(
    mnd = alder_aar*12 + alder_mnd,
    hel_b plass = 0L,
    halv_b plass = 0L,
    ingen_b plass = 1L
  )
```

```
# -----#
# Ettåringer (inkl. håndtering av 12 mnd, høst- og vårbarn)
# - Standard: halv plass
# - Høstbarn 13-16 mnd med egen_kontantstotte > 0 -> ingen plass
# - mnd == 12 -> ingen plass
# - Vårbarn 17-23 mnd: månedsspesifikk cutoff -> ingen plass hvis >= cutoff, ellers halv plass
# -----#
```

```
# --- Start med alle ettåringer ---
ett_barn <- lager_barn %>%
  filter(alder_aar == 1) %>%
  mutate(
    mnd = alder_aar*12 + alder_mnd,
    hel_b plass = 0L, # standard: ikke hel plass
    halv_b plass = 1L, # standard: halv plass
    ingen_b plass = 0L # standard: ikke null plass
  )
```

```
# --- 12 mnd: halv plass ---
ett_barn <- ett_barn %>%
  mutate(
```

```

hel_bpllass = if_else(mnd == 12, 0L, hel_bpllass),
halv_bpllass = if_else(mnd == 12, 1L, halv_bpllass),
ingen_bpllass = if_else(mnd == 12, 0L, ingen_bpllass)
)

# --- Høstbarn 13-16 mnd med kontantstøtte > 0: null plass ---
ett_barn <- ett_barn %>%
  mutate(
    hel_bpllass = if_else(mnd >= 13 & mnd <= 16 & egen_kontantstotte > 0, 0L, hel_bpllass),
    halv_bpllass = if_else(mnd >= 13 & mnd <= 16 & egen_kontantstotte > 0, 0L, halv_bpllass),
    ingen_bpllass = if_else(mnd >= 13 & mnd <= 16 & egen_kontantstotte > 0, 1L, ingen_bpllass)
  )

# --- Vårbarn 17-23 mnd, cutoff september ---
ett_barn <- ett_barn %>%
  mutate(
    # mnd 17
    halv_bpllass = if_else(mnd == 17 & egen_kontantstotte >= 22500, 0L, halv_bpllass),
    ingen_bpllass = if_else(mnd == 17 & egen_kontantstotte >= 22500, 1L, ingen_bpllass),
    # mnd 18
    halv_bpllass = if_else(mnd == 18 & egen_kontantstotte >= 30000, 0L, halv_bpllass),
    ingen_bpllass = if_else(mnd == 18 & egen_kontantstotte >= 30000, 1L, ingen_bpllass),
    # mnd 19
    halv_bpllass = if_else(mnd == 19 & egen_kontantstotte >= 37500, 0L, halv_bpllass),
    ingen_bpllass = if_else(mnd == 19 & egen_kontantstotte >= 37500, 1L, ingen_bpllass),
    # mnd 20
    halv_bpllass = if_else(mnd == 20 & egen_kontantstotte >= 45000, 0L, halv_bpllass),
    ingen_bpllass = if_else(mnd == 20 & egen_kontantstotte >= 45000, 1L, ingen_bpllass),
    # mnd 21
    halv_bpllass = if_else(mnd == 21 & egen_kontantstotte >= 52500, 0L, halv_bpllass),
    ingen_bpllass = if_else(mnd == 21 & egen_kontantstotte >= 52500, 1L, ingen_bpllass),
    # mnd 22
    halv_bpllass = if_else(mnd == 22 & egen_kontantstotte >= 60000, 0L, halv_bpllass),
    ingen_bpllass = if_else(mnd == 22 & egen_kontantstotte >= 60000, 1L, ingen_bpllass),
    # mnd 23
    halv_bpllass = if_else(mnd == 23 & egen_kontantstotte >= 67500, 0L, halv_bpllass),
    ingen_bpllass = if_else(mnd == 23 & egen_kontantstotte >= 67500, 1L, ingen_bpllass)
  )

# -----#
# Toåringar (24-34 mnd), cutoff september
# - Standard: hel plass
# - Hvis egen_kontantstotte > 0 og <= 64000 -> halv plass
# - Hvis egen_kontantstotte > 64000 -> ingen plass
# -----#
to_barn <- to_barn %>%
  mutate(
    mnd = alder_aar*12 + alder_mnd,
    hel_bpllass = 1L,
    halv_bpllass = 0L,
    ingen_bpllass = 0L
  ) %>%

```

```

# Moderat kontantstøtte -> halv plass
mutate(
  hel_bklass = if_else(mnd >= 24 & mnd <= 34 & egen_kontantstotte > 0 & egen_kontantstotte <=
64000, 0L, hel_bklass),
  halv_bklass = if_else(mnd >= 24 & mnd <= 34 & egen_kontantstotte > 0 & egen_kontantstotte <=
64000, 1L, halv_bklass)
) %>%
# Høy kontantstøtte -> ingen plass
mutate(
  hel_bklass = if_else(mnd >= 24 & mnd <= 34 & egen_kontantstotte > 64000, 0L, hel_bklass),
  halv_bklass = if_else(mnd >= 24 & mnd <= 34 & egen_kontantstotte > 64000, 0L, halv_bklass),
  ingen_bklass = if_else(mnd >= 24 & mnd <= 34 & egen_kontantstotte > 64000, 1L, ingen_bklass)
)

# -----#
# Seksåringer (6 år) - i barnehage første halvår -> halv plass
# -----#
seks_barn <- seks_barn %>%
  mutate(
    mnd = alder_aar*12 + alder_mnd,
    hel_bklass = 0L,
    halv_bklass = 1L,
    ingen_bklass = 0L
  )

# -----#
# Andre barn (utenfor kontantstøttealder) - alltid hel plass
# -----#
andre_barn <- andre_barn %>%
  mutate(
    mnd = alder_aar*12 + alder_mnd,
    hel_bklass = 1L,
    halv_bklass = 0L,
    ingen_bklass = 0L
  )

# -----#
# Sett sammen, sorter og lagre
# -----#
lager_barn_klass <- bind_rows(null_barn, ett_barn, to_barn, seks_barn, andre_barn) %>%
  arrange(hovedforsnr)

write_parquet(lager_barn_klass, file.path(LAGBASE, "barn_klass.parquet"))

```

Vedlegg B: Simuleringsrutinen for LOTTE-Barn 2026

Vi gjengir her R-koden for simuleringsrutinen for 2026. I tillegg til dette programmet er det en rekke R-programmer for tilrettelegging av data til LOTTE-Barn (tilordne forsørgere og barnehageplass mv.), samt programmer for uttak av standard resultattabeller. Programmet for tilordning av barnehageplass er gitt i vedlegg A og regelvariabelnavn og -verdier er gitt i vedlegg C.

```
# -----
# 1. Aggreger antall barnehageplasser per hovedforsørger
# -----
barn <- inndata_barn_plass %>%
  select(hovedforsnr, hel_bplass, halv_bplass, ingen_bplass) %>%
  arrange(hovedforsnr)

antall_barn <- barn %>%
  group_by(hovedforsnr) %>%
  summarise(
    hel_bplass = sum(hel_bplass, na.rm = TRUE),
    halv_bplass = sum(halv_bplass, na.rm = TRUE),
    ingen_bplass = sum(ingen_bplass, na.rm = TRUE),
    .groups = "drop"
  )

# -----
# 2. Beregn kjernetid i fulltidsplass-ekvivalenter (20/45)
# -----
kjernetid <- inndata_barn_plass %>%
  group_by(hovedforsnr) %>%
  summarise(
    kjernetid = sum(
      case_when(
        alder_aar < rgl$sakjerne ~ 0,
        alder_aar >= rgl$sakjerne & alder_aar != 6 ~ 20 / 45,
        alder_aar == 6 ~ 0.5 * 20 / 45
      ),
      na.rm = TRUE
    ),
    .groups = "drop"
  )

# -----
# 3. Beregn øvre grense for foreldrefradrag
# -----
foreldrefradrag <- inndata_barn_plass %>%
  group_by(hovedforsnr) %>%
  summarise(
    hele_barn = sum(alder_aar %in% 2:5, na.rm = TRUE),
    halve_barn = sum(alder_aar %in% c(1, 6), na.rm = TRUE),
    grense_foreldrefrad = case_when(
      hele_barn > 0 ~ rgl$smaxff1 + rgl$smaxff2 * (hele_barn - 1 + halve_barn / 2),
      halve_barn > 0 ~ rgl$smaxff1 / 2 + rgl$smaxff2 * ((halve_barn - 1) / 2),
    )
  )
```

```

    TRUE ~ 0
  ),
  .groups = "drop"
) %>%
select(hovedforsnr, grense_foreldrefrad)

# -----
# 4. Inntekt til inntekts- og kjernetidsmoderasjon og stønad til barnetilsyn
# -----
# 4a. Hente fra LOTTE-Skatt
person <- inndata_skatt %>%
  mutate(
    innt_behovpr_bhage = IT + IK - NSUM, # grunnlag for inntektsmoderasjon og gratis kjernetid
    innt_behovpr_bhage2 = IT,           # grunnlag for stønad til barnetilsyn
    faatt_stonad_btilsyn = barnetilsyn
  ) %>%
  select(
    hushnr, regstat_famnr, dkl2nr, fnr,
    innt_behovpr_bhage, innt_behovpr_bhage2,
    faatt_stonad_btilsyn, sentral_kode, DKOMST
  )

# 4b. Samle hoved- og sideforsørgere
forsorg <- bind_rows(
  inndata_sidefors %>% select(hovedforsnr, hushnr, regstat_famnr, dkl2nr, fnr),
  inndata_hovedfors %>% select(hovedforsnr, hushnr, regstat_famnr, dkl2nr, fnr)
) %>%
  arrange(hushnr, regstat_famnr, dkl2nr, fnr)

# 4c. Koble på persondata og summer per hovedforsørger
forsorg_clean <- forsorg %>%
  filter(!is.na(hushnr) & !is.na(regstat_famnr) & !is.na(dkl2nr) & !is.na(fnr))

forsorg_joined <- left_join(
  forsorg_clean,
  person,
  by = "fnr"
)

inntekt <- forsorg_joined %>%
  group_by(hovedforsnr) %>%
  summarise(
    innt_behovpr_bhage = sum(innt_behovpr_bhage, na.rm = TRUE),
    innt_behovpr_bhage2 = sum(innt_behovpr_bhage2, na.rm = TRUE),
    faatt_stonad_btilsyn = sum(faatt_stonad_btilsyn, na.rm = TRUE),
    ant_forsorgere = n(),
    sentral_kode = first(sentral_kode),
    DKOMST = first(DKOMST),
    .groups = "drop"
  )

```

```

# -----
# 5. Samle barnedata, inntektsdata og geografidata under hver hovedforsørger
# -----
hovedfors <- antall_barn %>%
  left_join(kjernetid, by = "hovedforsnr") %>%
  left_join(foreldrefradrag, by = "hovedforsnr") %>%
  left_join(inntekt, by = "hovedforsnr")

# -----
# 6. Beregninger for samlede barnehageutgifter osv.
# -----
hovedfors_total <- hovedfors %>%
  mutate(
    # Antall barn i barnehage
    antall_i_bhage = hel_bplass + halv_bplass,
    bhage_ekvivalenter = hel_bplass + 0.5 * halv_bplass,

# Andel av tiden i barnehage som regnes som kjernetid (for alle barna)
    andel_kjernetid = if_else(bhage_ekvivalenter == 0, 0, kjernetid / bhage_ekvivalenter),

# Faktor for søskenmoderasjon (gjenværende betaling av fullpris)
    faktor_soskenmod = if_else(
      antall_i_bhage > 1,
      1 - ((rgl$spbs2 / 100) + (rgl$spbs3 / 100) * (antall_i_bhage - 2)) / antall_i_bhage,
      1
    ),

# Faktor for moderasjon grunnet gratis kjernetid (alle barna)
    faktor_kjernetid = if_else(innt_behovpr_bhage <= rgl$sbkjerne, 1 - andel_kjernetid, 1),

# Makspris for husholdningen avhengig av sentralitetssone
    makspris_geografisk = case_when(
      DKOMST == TRUE ~ rgl$sbtsone,
      sentral_kode == "01" ~ rgl$sbs1bhel,
      sentral_kode == "02" ~ rgl$sbs2bhel,
      sentral_kode == "03" ~ rgl$sbs3bhel,
      sentral_kode == "04" ~ rgl$sbs4bhel,
      sentral_kode == "05" ~ rgl$sbs5bhel,
      sentral_kode == "06" ~ rgl$sbs6bhel,
      TRUE ~ rgl$sbhbel
    ),

# Pris for første barn (korrigert for inntektsmoderasjon)
    pris1 = if (rgl$spbi1 > 0 && rgl$spbi1 < 100) {
      pmin(
        pmax(0, innt_behovpr_bhage) * rgl$spbi1 / 1100,
        makspris_geografisk
      )
    } else {
      makspris_geografisk
    },

```

```

# Barnehageutgifter og kostpenger
bhageutgift = pris1 * faktor_soskenmod * faktor_kjernetid * 11 * bhage_ekvivalenter,
kostp = rgl$bbkost * 11 * bhage_ekvivalenter,

# Antall barn for maksgrense stønad til barnetilsyn
antbarn = antall_i_bhage + ingen_bplass,
maksgrense = case_when(
  antbarn == 1 ~ rgl$smaxt1,
  antbarn == 2 ~ rgl$smaxt2,
  antbarn > 2 ~ rgl$smaxt3,
  TRUE ~ 0
),

# Stønad til barnetilsyn
stonad_btilsyn = if_else(
  coalesce(faatt_stonad_btilsyn, 0) > 0 &
  coalesce(innt_behovpr_bhage2, Inf) < rgl$sbgrunn * rgl$sbtig &
  coalesce(antbarn, 0L) > 0L,
  pmin(maksgrense, bhageutgift * rgl$spt / 100),
  0
),

# Foreldrefradrag, skattefordel og netto betaling
dok_utgifter = bhageutgift - stonad_btilsyn,
foreldrefr = pmax(0, pmin(dok_utgifter, grense_foreldrefr)),
skatteford_for = 0.22 * foreldrefr,
netto_bhage_bet = bhageutgift - stonad_btilsyn - skatteford_for
)

# -----
# 7. Skriver til datasettet hovedfors for videre bruk
# -----
hovedfors <- hovedfors_total

```

Vedlegg C: Regelvariable i LOTTE-Barn 2026

Vi gjengir her navn og verdier på regelvariablene for referansesystemet 2026, slik de er definert i filformatet YAML.

rgl:

- param: sbbhel
label: "Barnehagepris fulltids plass, kr per mnd"
value: 1200

- param: sbtsone
label: "Barnehagepris tiltaks sonen fulltids plass, kr per mnd"
value: 0

- param: sbs1bhel
label: "Barnehagepris S01 fulltids plass, kr per mnd"
value: 1200

- param: sbs2bhel
label: "Barnehagepris S02 fulltids plass, kr per mnd"
value: 1200

- param: sbs3bhel
label: "Barnehagepris S03 fulltids plass, kr per mnd"
value: 1200

- param: sbs4bhel
label: "Barnehagepris S04 fulltids plass, kr per mnd"
value: 1200

- param: sbs5bhel
label: "Barnehagepris S05 fulltids plass, kr per mnd"
value: 700

- param: sbs6bhel
label: "Barnehagepris S06 fulltids plass, kr per mnd"
value: 700

- param: sbbkost
label: "Kostpenger fulltids plass, kr per mnd"
value: 409

- param: spbs2
label: "Søskenmoderasjon 2. barn, prosent"
value: 30

- param: spbs3
label: "Søskenmoderasjon 3. og påfølgende barn, prosent"
value: 100

- param: sbkjerne
label: "Gratis kjernetid - maksbeløp for inntekt, kr per år"
value: 669050
- param: sakjerne
label: "Gratis kjernetid, nedre aldersgrense, år"
value: 2
- param: spbi1
label: "Inntektsmoderasjon - sats, prosent"
value: 6
- param: sbgrunn
label: "Grunnbeløp G i Folketrygden, kr per 1. mai"
value: 130160
- param: sbtig
label: "Stønad barnetilsyn - inntektsgrense i antall G"
value: 6
- param: spt
label: "Stønad barnetilsyn - dekningsgrad, prosent"
value: 64
- param: smaxt1
label: "Stønad barnetilsyn - maksbeløp for 1 barn"
value: 57480
- param: smaxt2
label: "Stønad barnetilsyn - maksbeløp for 2 barn"
value: 74976
- param: smaxt3
label: "Stønad barnetilsyn - maksbeløp for 3 og flere barn"
value: 84972
- param: smaxff1
label: "Foreldrefradrag - maksbeløp for 1 barn"
value: 15000
- param: smaxff2
label: "Foreldrefradrag - maksbeløp for hvert 2.+ barn"
value: 10000